

vergadering **26**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 22 februari 2017

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	5
ACTUELE VRAAG van Manuela Van Werde aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de verhuizing van het European Union Baroque Orchestra naar Antwerpen	
ACTUELE VRAAG van Yamila Idrissi aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de mogelijke verhuizing van orkesten naar België door de brexit	5
ACTUELE VRAAG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het positieve resultaat van de handelsbalans	8
ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de investeringsakkoorden die Vlaanderen zelf wil afsluiten wegens de geblokkeerde BLEU-akkoorden	11
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de effectieve invoering van gevalideerde toetsen aan het einde van het basisonderwijs	
ACTUELE VRAAG van Ann Brusseel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gestandaardiseerde toetsen in het onderwijs	
ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over centrale examens in het onderwijs	15
ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de daling van het aantal huurders in Vlaanderen en de beleidsconclusies die de minister daaruit trekt voor haar beleid ten aanzien van de private huurmarkt	21
ACTUELE VRAAG van Anke Van dermeersch aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de handhaving van de lage-emissiezones ten aanzien van wagens met buitenlandse nummerplaat	24
ACTUELE VRAAG van Annick De Ridder aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de veiligheidsmonitor en het veiligheidsplan van De Lijn, naar aanleiding van een aantal recente incidenten	25
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	26
ACTUELE VRAAG van Björn Anseeuw aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de kwaliteit van de geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het grote psychiatrierapport van de krant De Morgen	26

ACTUELE VRAAG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het toegenomen aantal klachten betreffende discriminatie op de arbeidsmarkt	
ACTUELE VRAAG van Sonja Claes aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt, naar aanleiding van de nieuwe cijfers van Unia	
ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt, naar aanleiding van de nieuwe cijfers van Unia	32
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de activering van bruggepensioneerden	39
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de normen voor luchtkwaliteit die Vlaanderen hanteert in het beleid tegen luchtvervuiling	43
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	47
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aansluitbaarheid op een aardgasdistributienet en tot bevestiging van de continuïteit van de sanctionering van de energieprestatieregelgeving – 1043 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	47
Artikelsgewijze bespreking	47
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 92, 93, 95, 98 en 102bis van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode – 1045 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	47
Artikelsgewijze bespreking	53
ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van de rol van de lokale adviescommissie in het kader van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water en van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudenetten – 1056 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	53
Artikelsgewijze bespreking	56
VOORSTEL VAN DECREET van Jelle Engelbosch, Katrien Partyka, Mercedes Van Volcem, Marc Hendrickx, Valerie Taeldeman en Björn Anseeuw houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat het verbeteren van de brandveiligheid door het algemeen invoeren van optische rookmelders voor woningen betreft – 989 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	57
Artikelsgewijze bespreking	58
ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aansluitbaarheid op een aardgasdistributienet en tot bevestiging van de continuïteit van de sanctionering van de energieprestatieregelgeving – 1043 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	58

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 92, 93, 95, 98 en 102bis van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode – 1045 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	58
ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van de rol van de lokale adviescommissie in het kader van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water en van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudenetten – 1056 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 3 Hoofdelijke stemming	59
VOORSTEL VAN DECREET van Jelle Engelbosch, Katrien Partyka, Mercedes Van Volcem, Marc Hendrickx, Valerie Taeldeman en Björn Anseeuw houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat het verbeteren van de brandveiligheid door het algemeen invoeren van optische rookmelders voor woningen betreft – 989 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	59
HULDE	59
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	60
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	62
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	62

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.04 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Axel Ronse, Bart Somers, Paul Van Miert: ambtsverplichtingen;

An Christiaens, Danielle Godderis-T'Jonck, Stefaan Sintobin, Ann Soete, Martine Taelman, Bart Van Malderen, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 60/19)

ACTUELE VRAAG van Manuela Van Werde aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de verhuizing van het European Union Baroque Orchestra naar Antwerpen

ACTUELE VRAAG van Yamila Idrissi aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de mogelijke verhuizing van orkesten naar België door de brexit

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, ik lees in de krant dat de brexit blijkbaar ook gevolgen heeft voor de culturele sector. Het European Union Baroque Orchestra (EUBO) dat momenteel is gevestigd in Oxfordshire, is van plan om te verhuizen. Het is een vrij gerenommeerd orkest dat werkt met grote namen als Trevor Pinnock, Ton Koopman, Philippe Herreweghe. Het doel van het orkest is jonge mensen op weg te helpen naar de internationale podia, een vrij nobele opdracht dus.

Dat orkest zou naar Antwerpen komen, wat mij niet verwondert, want in Antwerpen hebben we namelijk AMUZ, het prachtige centrum voor de uitvoering en de studie van oude muziek, ze komen dus terecht bij zielsverwanten.

Ik lees ook dat er al besprekingen lopen en dat er wordt gesproken over overheidssubsidiëring. Minister, klopt het dat die besprekingen gaande zijn en hoe ziet u die overheidssubsidiëring?

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Yamila Idrissi (sp.a): Het European Union Baroque Orchestra zal inderdaad naar Antwerpen komen en zelfs gaan samenwerken met AMUZ. En eigenlijk is dat een pluim voor Vlaanderen: het orkest kon kiezen om zich te vestigen over de hele Europese Unie, maar het kiest voor Vlaanderen. Het kiest om weg te gaan uit de EK en dit rechtstreeks door de gevolgen van de brexit. Het gaat om een orkest met daarin veertien verschillende nationaliteiten, en zij vrezen dat door de brexit het vrije verkeer van personen in het gedrang zou komen door visa-aanvragen en dergelijke meer. Het orkest wordt ook voor een deel gefinancierd

door Europa, en ook daar is de vraag of dat geld door de brexit zal worden afgenomen. Zij worden gefinancierd door Europa omdat zij jong talent kansen geven, omdat zij worden gezien als bruggenbouwers en omdat zij ideale ambassadeurs zijn om die Europese gedachte kenbaar te maken.

En het klopt dat er ook nog andere grote orkesten aan het overwegen zijn, maar zij hebben nog niet beslist. Het European Union Baroque Orchestra heeft al beslist, andere orkesten zoals het European Union Youth Orchestra zijn nog on hold maar zijn het ook aan het overwegen. Minister, bent u daarvan op de hoogte, en wat zult u doen om deze orkesten een plek te geven in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Het European Union Baroque Orchestra, EUBO, komt normaal gezien inderdaad naar Antwerpen. De redenen voor die verhuis zijn al weergegeven: zij vrezen moeilijkheden met het vrij verkeer van personen, maar in hoofdzaak schijnt het te gaan over het feit dat ze geen beroep meer zullen kunnen doen op Europese fondsen, wat voor hen wel belangrijk was.

Ik weet dat er al een aantal contacten zijn, maar meer is dat ook niet, tussen de stad Antwerpen en EUBO. Ook met mijn administratie zijn er contacten geweest. Zodra een orkest, van waar het ook komt, of het een nieuw opgericht orkest is in Vlaanderen, of uit Groot-Brittannië of uit een ander land komt, zich hier wil vestigen en een beroep wil doen op overheidssteun, moet het natuurlijk via de gewone regels gaan. Met andere woorden, aangezien we de ronde voor de werkingssubsidies voor vijf jaar deze zomer achter de rug hebben – of in elk geval de beslissing daarover – denk ik dat het mogelijk is om voor EUBO een projectaanvraag in te dienen, al dan niet, zoals gesuggereerd, in samenwerking met AMUZ.

Maar dan zal het u niet verrassen dat er vanuit de beoordelingscommissie en van mezelf twee beoordelingselementen zullen meespelen, naast uiteraard de artistieke kwaliteit van het ingediende project – maar ik denk niet dat we ons daar op zich zorgen over moeten maken. We hebben altijd geredeneerd vanuit een kunstenlandschap. Enerzijds kan men redeneren: hoe meer zielen, hoe meer vreugd. Tegelijkertijd proberen we ook het kunstenlandschap met alle spelers zo volledig mogelijk te houden en te maken. We zullen op dat ogenblik dan zien in hoeverre dat orkest zich verhoudt tot het orkestenlandschap dat we vandaag hebben. Dat is iets wat ik voor elk initiatief zou doen, dus ook voor dit initiatief.

Ten tweede, op dit ogenblik is hun werking vooral internationaal gegrondvest. Ze wisselen telkens van bezetting voor een heel jaar, met jonge talentvolle musici, en dan gaan ze vooral Europa rond, wat zeer goed is. Ook daar moet bekeken worden welke verankering ze al dan niet hebben met een partner van hier. Dat is een beoordelingscriterium dat er ook zeker zal zijn. Er zijn dus zeker mogelijkheden, maar het zal gaan volgens de normale procedures. Met andere woorden, wanneer ze een projectsubsidie willen aanvragen, dan kijk ik die met belangstelling tegemoet.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, u hebt het perfect samengevat. Het gaat erom het landschap hier gezond te houden. Inderdaad, u hebt de subsidies en ook de projectsubsidies al vastgelegd. Dat zijn communicerende vaten: als dit orkest geld krijgt, is er minder voor een andere cultuurorganisatie. We moeten inderdaad afwachten. Ik ben blij dat de gesprekken lopende zijn. Ik kijk uit naar het vervolg.

Yamila Idrissi (sp.a): Het is toch wel belangrijk om van heel nabij te monitoren. Het is een heel interessante case. Het is één Europees barokorkest, er zijn er andere die het aan het overwegen zijn. U zult het met mij eens zijn dat het Verenigd Koninkrijk een totaal ander financieringssysteem heeft dan België.

Dat zijn bijna de twee uitersten. Als er drie of vier van zulke orkesten naar Vlaanderen komen en zich gaan enten op het Vlaamse subsidiesysteem, dan zal dat consequenties hebben. Ik hoop dat u dat ook van zeer nabij opvolgt. Ik zeg niet dat er onmiddellijk een probleem zal zijn, maar het is wel belangrijk om het van heel nabij te bekijken en om te zien of het landschap niet wordt verstoord.

De voorzitter: Mevrouw Bastiaens heeft het woord.

Caroline Bastiaens (CD&V): De keuze van dit orkest voor Vlaanderen en voor Antwerpen in het bijzonder is een pluim voor AMUZ, voor die jarenlange verankering, voor die jarenlange samenwerking die er al is. Dat toont aan hoe belangrijk de internationale werking, ook van al onze culturele spelers, in dezen is. De uitdaging zal er nu in bestaan hoe we hen op een zo goed mogelijke manier in ons brede muzikale landschap kunnen verankeren.

Minister, u hebt inderdaad aangegeven dat we het zullen moet bekijken en dat er altijd keuzes zullen moeten worden gemaakt, maar ik zou nog een bijzonderheid willen meegeven. U hebt gesproken over de mogelijkheden rond projectsubsidies. Dat is natuurlijk wel zo, met de randvoorwaarden die er zijn. Er is ook de bijzondere moeilijkheid in verband met AMUZ. Ze zitten boven het plafond van 300.000 euro. We willen ze graag verankeren bij AMUZ, maar ook daar is er die bijzondere particulariteit waarvan ik denk dat we samen moeten nadenken. We willen eigenlijk allemaal hetzelfde. We moeten er alleen voor zorgen dat we op een goede manier met de spelregels omgaan.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik ben blij te horen dat het Kunstendecreet het leidende instrumentarium blijft van het beleid. Ik kan me helemaal terugvinden in uw antwoord.

Overigens ben ik wel positief ten aanzien van zo'n komst. Vlaanderen wordt steeds meer een soort basis van internationaal werk. Dat zijn we ook op een aantal andere vlakken. Ook voor de culturele scene is dat een aanwinst. Laat ons daar gelukkig en blij om zijn. Als het tenminste meer is dan een postbus, bij wijze van spreken. Als er verankering is, zoals u het zelf zegt. Dat is de voorwaarde.

Ik sluit af, voorzitter. Dit verhaal zegt vooral iets over de brexit en over de toekomst van de Britse culturele scene. Helaas zal het landschap blijkbaar verarmen, ook voor het publiek. Dat toont nog maar eens aan dat een Europese samenwerking, ook voor kunst en cultuur, alleen maar win-win is.

Minister Sven Gatz: Ik denk dat de opmerkingen in dezelfde richting gaan. Ik zou durven zeggen: iedereen is hier natuurlijk welkom, in dit blijkbaar toch wel nog steeds aantrekkelijke culturele Vlaanderen. Maar iedereen moet natuurlijk onder dezelfde regels vallen.

We gaan nu bekijken hoe de aanvraag van dit Brits orkest, dat misschien een Vlaams zal worden, tot ons zal komen, al dan niet in samenwerking met AMUZ, en hoe die samenwerking juist zou kunnen ontstaan. Op dit ogenblik heb ik weet van het feit dat zij ook in het voorjaar een aanvraag zouden doen bij Creative Europe, wat mogelijk zou kunnen worden gehonoreerd, en dat ze natuurlijk een gelijkaardig bedrag bovenop die Europese cultuursubsidie zouden moeten halen uit andere inkomsten, zijnde de eigen inkomsten, die ze ook hebben. En dan is te bekijken welk sluitstuk er mogelijk is.

Los daarvan, zullen de beoordelingselementen die ik in het eerste deel van mijn antwoord gaf, nog steeds spelen. We zijn inderdaad benieuwd naar het vervolg.

Yamila Idrissi (sp.a): Ik heb een korte slotopmerking.

Ik onthoud dat u toch mee zult monitoren. Ik denk, nadat ik de collega's hier heb gehoord, dat het geen brievenbus mag zijn en dat we moeten kijken over hoeveel orkesten het gaat. Dat is belangrijk.

Ik onthoud ook het belang van die internationale werking. Ik weet dat u daarvoor al moeite doet, maar ik wil u toch vragen om nog een tandje bij te steken. We zien hier heel duidelijk dat investeren in een internationale werking voor Vlaamse orkesten vruchten afwerpt. Mevrouw Bastiaens heeft het ook al aangehaald.

Tot slot zou ik zeggen: hoe meer cultuur, hoe meer culturele orkesten die naar Vlaanderen komen, hoe beter. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het positieve resultaat van de handelsbalans

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, collega's, minister-president, ik zou het vandaag met u willen hebben over twee trendbreuken. Eentje voor ons huis, want de trend hier is dat we bij het vragnuur altijd praten over problemen en, inzake oppositie, over slecht nieuws – echt of vals slecht nieuws, dat weten we niet. Ik zou die trend willen breken door regelmatig ook eens goed nieuws te brengen. Dat mag toch ook wel eens.

Het goede nieuws dat ik u wil brengen, is het feit dat onze handelsbalans zeer gunstig en positief evolueert. Dat is ook een trendbreuk, want het is sinds 2008 wel anders geweest, toen we steeds een tekort hadden, met name minder uitvoerden dan invoerden. Meer uitvoeren dan invoeren, betekent eigenlijk meer welvaart in ons eigen land, in Vlaanderen houden. Het betekent het importeren van de welvaart waar iedereen in ons kleine landje beter van wordt.

Minister-president, mijn vraag is heel duidelijk. De handelsbalans is vandaag positief, al maanden op rij. Als ik het verschil maak tussen vorig jaar en nu, is dat ongeveer van min 4 miljard euro naar plus 4 miljard euro gegaan. Dat is een hele grote bandbreedte in de positieve zin.

En ik weet wel dat dit voornamelijk toe te schrijven is aan het bedrijfsleven, maar toch ook aan het beleid, in die zin dat er federale maatregelen worden genomen en dat – het mag toch eens gezegd – Flanders Investment & Trade (FIT) formidabel werk doet op het terrein. Er mag ook eens een pluim worden gegeven aan een dienst van de Vlaamse Regering die effectief erg goed ondersteunend werk doet voor het Vlaamse bedrijfsleven.

Mijn vraag is dan ook zeer eenvoudig. Kunt u bevestigen dat deze positieve trend bestaat voor Vlaanderen en wordt doorgezet? Maar vooral, hebt u maatregelen voor ogen om te zorgen dat die positieve trend aanblijft, zo mogelijk nog versterkt wordt?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Dank u voor deze vraag over positief nieuws. Ik kan nu inderdaad bevestigen dat de eerste berichten erop wijzen dat de handelsbalans voor 2016 positief zal zijn. Ik heb kennis van de flash-berekening van het INR en de Nationale Bank. Die zegt dat er waarschijnlijk een overschot is van ongeveer 4 miljard euro. De voorbije jaren is het anders geweest. Het is een positief jaar geweest. Vanaf 2008 was het meestal wel anders.

Belangrijk is inderdaad dat er een beleid gevoerd wordt dat erop gericht is om de export te versterken. Er zijn competitiviteitsmaatregelen genomen. Wij doen meerdere zaken. We hebben een internationaliseringsstrategie voor onze bedrijven, vooral gericht op kmo's, 'new-to-export', om hen te helpen om te exporteren. We hebben ook onze eigen handelsstrategie. Dat is niet onbelangrijk in het licht van de recente gebeurtenissen. Kijk hoe we omgaan met de brexit, dat is een proactieve benadering.

We versterken FIT. FIT levert zeer goed werk. Bedankt voor de pluim. Ik zal het nieuws overbrengen. FIT scoort trouwens zeer goed op de tevredenheidsbarometer van de bedrijven. U weet dat ik FIT versterk. Afgelopen jaar hebben we nieuwe posten geopend in Vancouver, Houston, Vilnius en Lagos. Straks ga ik Lima openen in Peru. En een primeur: het budget voor FIT werd verhoogd met 1 miljoen euro. Dat gaan we gebruiken om de werking wereldwijd op meer dan honderd plaatsen te versterken. We gaan nieuwe posten openen: een in Silicon Valley in Palo Alto, en een in de Sub-Sahara in Afrika, in Ghana. We versterken Canada, gelet op het CETA-akkoord, waar wij heel veel van verwachten. FIT nog versterken is het beste wat we kunnen doen, naast de competitiviteitsmaatregelen, waar wij ook aan meewerken, tussen haakjes, om de export te versterken en te verbeteren.

Rik Daems (Open Vld): Minister-president, dit is nogmaals goed nieuws voor wie het wil horen: een aantal bijkomende vestigingen van FIT. Elke euro die we investeren in FIT, verdient zich meermaals terug in de sterkte van onze eigen Vlaamse bedrijfsleven.

Maar er is nog meer goed nieuws, voor de oppositie nota bene. AmCham is vandaag uitgekomen met een studie waaruit blijkt dat de eengemaakte vrijhandelszone in Europa 2,5 procent voor België, dus nog meer voor Vlaanderen, heeft opgeleverd. Dat is 2000 euro per gezin. Collega's van de progressieve zijde van het halfrond, dat is 113.000 jobs. Of omgekeerd, vrijhandel heeft in Europa gemaakt dat men 2000 euro per gezin niet verloren heeft, en dat 113.000 mensen niet werkloos zijn, maar een job hebben.

Het is een knipoog naar de progressieven die vaak een probleem hebben met vrijhandel. Ik zou zeggen, minister-president, ik heb een bijkomende vraag, maar het is een retorische vraag. Mag ik aannemen dat de Vlaamse Regering nog harder gaat doordruwen om op deze kleine planeet de vrijhandel absoluut te promoten? Want deze studie toont aan dat vrijhandel gelijkstaat met zoveel duizenden euro's meer voor Vlaamse gezinnen en zoveel honderdduizenden jobs meer. Progressieven der aarde, sluit u aan! *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Van den heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Deze positieve berichten van de heer Daems kan ik volledig onderschrijven. Het is goed dat in dit parlement ook goed nieuws wordt gebracht. We hebben een positieve handelsbalans, een beetje door het prijseffect, de ruilvoet, maar ook door het volume-effect. De resultaten van dit beleid – grotere concurrentiekracht – lonen. Dat is duidelijk. Er zijn federale maatregelen zoals de taxshift, maar ook Vlaanderen draagt zijn steentje bij. Zoals we allemaal zeggen: meer concurrentiekracht is meer export en meer jobs. Meer jobs: dat is het motto van zowel de Federale als de Vlaamse Regering. Dat werkt, en dat mag ook hier duidelijk worden gezegd.

Minister-president, ik heb nog een vraag. De heer Daems zei het al: het is goed dat de Vlaamse Regering hierop blijft inzetten. FIT is een heel sterke instelling. Ik vraag u om dat beleid voort te zetten en ook om alles op alles te zetten om de negatieve gevolgen van de brexit tot een minimum te beperken.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Voorzitter, minister-president, collega's, ik word bijna emotioneel wanneer ik uw pleidooi voor FIT hoor. Na jaren van besparingen op de werking van FIT wil deze Vlaamse Regering de pluimen op haar hoed steken voor wat FIT met minder middelen heeft gerealiseerd. Het afgelopen jaar is er wat meer geld vrijgemaakt, dat wel. FIT levert goed werk af, de economie leeft weer op en de handelsbalans is positief. Iedereen juicht dat toe. Minister-president, u moet wel waken over de toegevoegde waarde van onze export. Vorige week hebben we hier duidelijk aangetoond dat de goednieuwsshow niet terecht is. Voorts is het zo dat de export van onze kmo's moet worden aangemoedigd. We moeten onze kmo's versterken, wat hen moet toestaan om hun internationale rol te kunnen spelen.

Mijnheer Daems, u brengt een show. U bent een showmens. Wie is er tegen een vrijhandelsakkoord? Voortdurend stellen we dat we voorstanders zijn van vrijhandelsakkoorden die fair en evenwichtig zijn. Op dat punt verschillen we van mening, en gelukkig is dat zo. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Mijnheer Daems, het valt me altijd op dat u in een bubbel leeft waarin u uw eigen waarheid voortdurend tegen uzelf vertelt. Als u uit uw bubbel zou treden, dan zou u zien dat progressieven niet tegen vrijhandel zijn. Wij hebben een progressieve agenda die vrijhandel combineert met fair trade en duurzaamheid. Ik stel voor dat de liberalen, die vaak een visie van ongeregementeerde vrijhandel en het recht van de sterkte aankleven, zich bij onze progressieve agenda zouden aansluiten. U bent welkom. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Voorzitter, minister-president, collega's, bij het bekijken van deze cijfers is enige bescheidenheid op zijn plaats. We zijn met 6 miljoen Vlamingen, in een erg snel veranderende wereld. Bovendien zijn het niet de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement die exporteren, maar wel de ondernemingen. Toch moet u durven toegeven dat het beleid een verschil maakt. Als dat niet zo zou zijn, dan zouden Noord-Korea en Zuid-Korea even welvarend zijn. Maar dat is niet het geval. Het beleid maakt wel degelijk een verschil. Ik vind het jammer dat de collega's van de oppositie het zo moeilijk hebben om eens toe te geven dat de resultaten goed zijn. Geef dat toch voor een keer toe. Ik kan de Vlaamse Regering en FIT alleen maar aanmoedigen om op de ingeslagen weg voort te gaan. Het Vlaamse bootje vaart op woelige baren. Voorlopig houdt het koers. Ik kan alleen maar hopen dat het zo blijft. *(Applaus bij de N-VA)*

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, collega's, ik heb begrepen dat de vragen van de heer Daems en de heer Van den Heuvel retorisch van aard zijn. Ik percipieer die toch zo. Uiteraard gaan we door met dat beleid. Ik heb de cijfers uit die studie niet gezien. Maar het verwondert me helemaal niet. Die een-gemaakte Europese markt is voor ons een zegen. We hebben een heel klein gebied, met een heel kleine bevolking. Maar tot aan de brexit hebben we een markt van een half miljard consumenten. Een markt zonder tarifaire en andere belemmeringen, en zonder verschillende productnormen. Dat is een goede zaak. Ik herinner eraan: 70 procent van onze uitvoer gaat naar landen in de Europese Unie. Het is dus van heel groot belang dat die unie kan blijven zorgen voor onze exportmogelijkheden.

Wie zegt dat FIT heeft moeten besparen, moet weten dat de hele overheid heeft bespaard. Dat heeft evenwel niet de werking van FIT geraakt. Integendeel: die werking is nog efficiënter geworden. Ik ben het eens met de heer Van Overmeire: het is dankzij de bedrijven dat de export wordt gerealiseerd. Maar we

beschikken over een zeer goed instrumentarium en ook over zeer goede mensen die in het buitenland goed werk leveren.

Wij staan voor 83 procent van de Belgische export, en dat kan natuurlijk maar dankzij goede producten en goede diensten die we competitief en innovatief kunnen exporteren, maar ook omdat we een zeer goed instrumentarium hebben om dat allemaal te ondersteunen. We gaan daar ook zeer sterk op doorgaan.

Diegenen aan de linkerzijde die opmerkingen hebben gemaakt over de vrijhandelsverdragen: ik wil voorbij die ideologische discussies. Ik heb het al zo vaak aangetoond: die vrijhandelsverdragen gaan voor duurzaamheid, ze zijn geen wild liberalisme, ze houden rekening met product-, leefmilieu- en arbeidsnormen, ze beschermen onze audiovisuele sector, enzovoort. Het zijn zeer evenwichtige verdragen die zeer breed kunnen worden onderschreven.

De vraag om aandacht te hebben voor de kmo's is een open deur intrappen. We doen dat natuurlijk. Meer dan 90 procent van de 'cliënten' van FIT zijn kmo's. De grote bedrijven krijgen natuurlijk die grote subsidies niet om naar de beurs te gaan, om deel te nemen aan een missie enzovoort. We zetten daar nog meer op in omdat het natuurlijk niet altijd in de strategie zit van de kmo's om buitengaats te gaan. We ondersteunen hen daarin. Minister Muyters voorziet ook in subsidiemogelijkheden om daar expertise voor binnen te trekken, want die klip nemen, die stap zetten is niet altijd zo eenvoudig.

Ik besluit met te zeggen dat er positief nieuws is, maar het vergt inspanningen dag na dag. Het vergt een beleid dat aandacht heeft voor onze competitiviteit. Wat mij betreft zal daar in de volgende regeerperiode nog meer werk van moeten worden gemaakt. We moeten vooral ook aandacht hebben voor onze productiviteit en voor onze innovatie. We innoveren goed, we stoppen veel meer geld in innovatie. Dit maakt dat we zeer goede, competitieve productiemethodes, maar ook innovatieve producten hebben, en daarmee kunnen we naar het buitenland gaan.

Dank aan iedereen die daartoe bijdraagt. Dank ook aan alle collega's in het halfroond die dit beleid mee onderschrijven. (*Applaus bij de N-VA*)

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, ik heb het al gezegd, Vlaanderen zal internationaal zijn of niet zijn. We hebben nu een positieve trend. De regering engageert zich met het ter beschikking stellen van middelen om die positieve trend proberen aan te houden. Als het goed is, mag het ook eens worden gezegd. Ik vind: als het goed is, moet het worden gezegd. Ik wacht met spanning op het heuglijk moment dat we in deze plenaire vergadering ook eens goed nieuws mogen horen van de linkerzijde. Ik dank u. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de investeringsakkoorden die Vlaanderen zelf wil afsluiten wegens de geblokkeerde BLEU-akkoorden

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, de heer Daems heeft het zonet gezegd: Vlaanderen zal internationaal zijn, en met deze regering wordt daaraan gewerkt. Ondanks een communautaire stilstand echter, blijkt dat er nog steeds sprake is van het vechtfederalisme in dit land. Dat lijkt het leitmotiv te zijn van onze Franstalige burens. Denk maar aan het debat dat we hier maanden geleden hebben gevoerd over het vrijhandelsverdrag CETA, denk ook meer recent aan de geluidsnormen rond de luchthaven van Zaventem.

Een minder gekend probleem echter is dat van de BLEU-investeringsakkoorden (Belgisch-Luxemburgse Economische Unie). Die zorgen ervoor dat investeringen van Vlaamse ondernemers in het buitenland in bepaalde landen waar geen OESO-normen en -standaarden gelden, dat die handelsakkoorden worden beschermd, dat die Vlaamse bedrijven met hun investeringen worden beschermd door investeringsakkoorden.

In het verleden heeft ons land onder de paraplu van de BLEU verschillende van die akkoorden afgesloten met ongeveer honderd landen in Afrika, Azië en het Midden-Oosten. Sinds anderhalf jaar blijkt er opnieuw een blokkering te zijn, lijkt het Waalse Gewest jammer genoeg te worden gevolgd door het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Dat blijkt die investeringsakkoorden te blokkeren.

Een van onze partners, Luxemburg, pikt dat niet langer. Het onderhandelt zelf en sluit zelf dergelijke akkoorden af om zijn investeringen in het buitenland te beschermen. Als Vlaanderen kunnen wij niet langer accepteren dat wij eveneens worden geblokkeerd door onze Waalse burens. Minister-president, De Tijd schreef dat u afzonderlijke investeringsakkoorden wilt afsluiten, zonder Brussel, zonder Wallonië. Hoe zult u zich uit die houdgreep van dat vechtfederalisme loswrikken?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Vanlouwe, het is inderdaad zo dat wij sinds kort te maken hebben met een zeer zorgwekkende evolutie. We hebben een zeer lange traditie van Belgisch-Luxemburgse investeringsakkoorden. Die strekken ertoe om investeringen te promoten en onze investeerders in die landen te beschermen. We hebben die traditie sinds 1952. Dat is 65 jaar. Er zijn in die tijd 90 akkoorden gesloten, en sinds kort weigert Wallonië, en ook het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, om akkoorden die al gesloten zijn, af te ronden. Er zijn er 6 ondertekend. De afronding daarvan komt er niet. Er zijn er 9 geparafeerd. De afronding daarvan komt er niet. Er zijn 36 gevallen waarover men zelfs weigert de onderhandelingen aan te vatten.

We hebben vorige week interministeriële conferentie gehad. Daar heeft De Tijd inderdaad over gerapporteerd. Daar is een kleine doorbraak gebeurd, in die zin dat we een voorstel hebben gedaan voor een nieuwe BLEU-overeenkomst. De afspraak is gemaakt dat we daarmee naar een werkgroep gaan, intra-Belgisch, maar ook met Luxemburg. Hopelijk leidt dat tot een akkoord over een tekst. Ook heb ik daar voorgesteld dat we zouden gaan naar asymmetrische akkoorden, dus niet Vlaanderen op zich, maar intrafederale akkoorden die zouden worden gesloten en die de federale staat en de deelstaten die daartoe willen toetreden, zouden binden. Het zouden echter open akkoorden zijn, zodat de andere deelstaten, als ze dat wensen, daar op elk moment in zouden kunnen treden. De afspraak is gemaakt om een studie te laten doen over de mogelijkheid om die asymmetrische akkoorden te kunnen sluiten. Ik denk dat het kan op basis van een samenwerkingsakkoord, maar uiteraard moet iedereen daar eerst van overtuigd zijn.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u. Het is inderdaad een goede zaak dat er een stap vooruit wordt gezet. Het is inderdaad natuurlijk nog maar een studie, maar als we zouden kunnen komen tot asymmetrische akkoorden, waarbij de deelstaten die dat willen, en Luxemburg, indien het dat wil, in de vorm van een 'coalition of the willing' zouden kunnen doorgaan met dergelijke investeringsakkoorden, dan zullen die deelstaten inderdaad de vruchten kunnen plukken van die akkoorden, zullen ze de voordelen, de voorrechten ervan kunnen hebben. Deelstaten die twifelen, die achteraf de voordelen ervan inzien of die niet willen meedoen, zouden dan aan de zijlijn kunnen blijven staan. Op die manier zou het inderdaad een voorrecht zijn dat Vlaanderen vooruit kan gaan. Anderzijds blijven de deelstaten die dit niet willen, dan achter, maar dat is uiteraard hun verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Voorzitter, wil men enkele steentjes uit de zevenmijlslaarzen van collega Daems wegnemen, dan moet men goed luisteren naar wat de heer Vanlouwe terecht heeft aangebracht. Het is evident dat we ter zake ten onrechte zijn benadeeld door andere deelparlementen. Zeer eigenaardig is dat sommige partijen in die deelparlementen positief hebben gereageerd op fases van de verdragen die ze nu niet meer menen te moeten aanvaarden. Dit is belangrijk voor de landen waar we risico-investeringen hebben. Ik was verleden jaar in Panama, waar het kanaal werd heropend, waar we De Nul en DEME hebben. Die verdragen zouden moeten kunnen worden geratificeerd om ook daar die investeringen te ondersteunen, en dat is ook zo met betrekking tot heel veel landen waarnaar de minister-president heeft verwezen.

Minister-president, er zijn misschien twee mogelijkheden. U kunt ten eerste overwegen te vragen dat men bijvoorbeeld een website maakt met daarop de hangende verdragen. Dat kan druk uitoefenen. Waarom, en dat is een beetje het omgekeerde van de benadering van de heer Vanlouwe, zou men ten tweede ook niet proberen om dergelijke investeringsverdragen op te tillen naar het Europese vlak? Daar hebben we de kracht en de macht die we nodig hebben en waarvoor we natuurlijk allemaal samenwerken.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Mijnheer De Croo, de Europese Commissie beschouwt intra-Europese BIT-verdragen als discriminerend. Dat is nu net de blokkade waardoor bepaalde dingen niet vooruit kunnen.

Ik ben benieuwd naar de mening van de andere meerderheidspartijen over de asymmetrische voortgang inzake investeringsakkoorden. U hebt dezelfde partners aan de overkant van de straat. U spreekt over vechtfederalisme. U zit ook in de Federale Regering. Ik ben eens benieuwd tot wat u uiteindelijk gaat komen.

Ik wil één ding benadrukken. Voor wat betreft de investeringsakkoorden die Vlaanderen in de toekomst wil sluiten, wil ik aandringen om geen mechanismen op te nemen die alleen multinationals en alleen de allergrootste bedrijven dienen. Die mechanismen moeten evenwichtig zijn. Ik wil absoluut dat Vlaanderen afstapt van de investeringsbeschermingsmechanismen in exclusieve arbitrages. We hebben het daarnet gezegd en we zullen het nu nog eens herhalen: 'free and fair treaties'.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik vind ook van twee één: daarnet werd gezegd dat we de internationale handel en investeringen moeten promoten, maar we zullen dat 'high level' doen, dus met de hoogste normen en vanuit het perspectief van eerlijkheid en duurzaamheid. Ik hoor hier nu pleiten voor het snel ratificeren van BLEU-verdragen die al lang hangende zijn, maar waarvan de Europese Commissie en de EU zelf op dit moment zeggen dat het wel voorbijgestreefde manieren zijn van investeringsbescherming. Ik snap dus niet zo goed dat u tegelijkertijd zegt dat u de hoogste normen nastreeft en dat die investeringsverdragen, die eigenlijk al gepasseerd zijn en waar al heel wat kritiek op komt, zelfs van de Europese Unie zelf, zo snel mogelijk moeten worden geratificeerd. Ik zou daar graag enige duidelijkheid over hebben.

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): U hebt in het verleden al gezegd dat er volgens u een mogelijkheid is om open asymmetrische akkoorden uit werken, en dat dat mogelijk zou zijn voor investeringsakkoorden maar niet voor handelsakkoorden. U gaat nu

een studie lanceren. Ik vind het positief dat u die piste hebt gelanceerd. We moeten er niet alleen over praten op de interministeriële conferentie voor buitenlands beleid. Dat hebt u gedaan. Wanneer wordt de studie opgeleverd? Hoe ziet u precies de grondwettelijkheid van die open asymmetrische akkoorden? Er bestaan verschillende meningen over. Hoe ziet u de haalbaarheid daarvan?

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer De Croo, we hebben die lijst van landen. We kunnen hem bekendmaken. Ondertussen sluit Luxemburg alleen akkoorden. Luxemburg heeft er drie gesloten: Iran, Turkmenistan en Kenia. Ik vermoed dat ze de lijst verder zullen aflopen.

Uw tweede punt gaat over de Europese bevoegdheid. Europa heeft dit uitdrukkelijk gedelegeerd naar de staten. Je moet het wel aanmelden om te bekijken of het wel allemaal conform de normen is, enzovoort. Dat is ook onze bevoegdheid, dat wordt op geen enkele manier betwist. Ik zie dus geen andere mogelijkheid, meneer Poschet, dan dat pad te bewandelen. We hebben een voorstel gedaan over de nieuwe modelovereenkomst. Dat model zal nu worden bestudeerd door een werkgroep die bestaat uit de deelstaten plus België plus Luxemburg. Als we daar tot een akkoord kunnen komen en daaruit besluiten dat we dat gaan ondertekenen, dan gaan we vooruit. Maar het kan nog altijd zijn dat de hele zaak geblokkeerd wordt. Tegelijkertijd is het mijn mening dat we dat moeten kunnen onderzoeken. Dat schaaft op geen enkele manier een andere deelstaat. De andere deelstaten hebben ook gezegd dat ze daarover willen reflecteren. Dat schaaft hen niet. Als ze zeggen dat ze daar niet instappen, dat ze dat niet willen, oké. Het weze zo. Maar dan kun je tenminste vooruit.

De heer De Croo heeft een zeer pregnant voorbeeld aangehaald. In Panama loopt een dispuut waarbij onze baggeraar niet kan procederen, terwijl de andere leden van het consortium dat wel kunnen. Dat gaat over zeer grote bedragen.

Het model dat wij voorleggen, is natuurlijk het meest moderne model, gebaseerd op CETA: met het recht voor de staten om regelgevend op te treden, met onafhankelijke rechters, met een gedragscode voor de rechters, met bescherming van toegang voor de kmo's. Dat zijn de hoogste standaarden. Denk maar aan wat we klaar hadden met Canada, voor we met Canada zijn overgeschakeld naar het ICS. Het is een illusie om te denken dat je met elk van de kleinere landen een internationaal rechtbanksysteem kunt opzetten.

Collega Vanbesien, het is uiteraard zo dat we proberen om tegelijkertijd – ik heb dat niet kunnen zeggen in twee minuten – met die landen waarvoor de akkoorden hangende zijn of al gesloten zijn, spreken om, als we tot een akkoord komen over een nieuwe tekst, die dan te vervangen door de nieuwe 'State of the art'-tekst. Dat is evident. Die gesprekken lopen ook. Maar alles is in alles. Eerst moeten we weten of wij daar in zijn geheel wel mee vooruit kunnen, en dan denk ik – dat zijn toch de signalen die ik krijg vanuit de diplomatie – dat het zal lukken om ook de akkoorden die bestaan, die nu getekend of geparafeerd zijn, aan te passen. Ik weet niet of het met allemaal zal lukken, maar in elk geval is dat de bedoeling. Het lijkt ook heel logisch dat we dat proberen en dat we voor alle nieuwe meteen vertrekken van dat nieuwe akkoord.

Hoe dan ook, collega's, is dit een dringend probleem. Ik heb er uiteraard geen probleem mee, collega De Croo, om u heel de lijst te bezorgen. Ik weet niet of die op de website moet, maar er zijn er 6 getekend – wij hebben de goedkeuringsprocedure afgerond – die alleen nog moeten worden gefinaliseerd met goedkeuring van het parlement. Er zijn er 9 geparafeerd. Dan volgt de ondertekening. Daar wordt nu geen mandaat voor gegeven. En dan zijn er 36 waar zelfs geen begin van onderhandeling kan worden gevoerd. Het is toch wel opvallend dat we, nadat we 65 jaar samen met Luxemburg die investerings-akkoorden gesloten hebben, nu zien dat

Luxemburg zegt: wij wachten niet langer. Ze zijn begonnen met 3 ervan. Er gaan er andere nog volgen ook.

Ik vind hoe dan ook dat wij voor onze Vlaamse bedrijven die stilstand niet kunnen aanvaarden, dat we vooruit moeten. Ik doe dus alle pogingen om een akkoord te bereiken over een modeltekst. Maar dan nog kan het zijn dat Brussel en Wallonië zeggen dat ze niet meedoen. Dan vind ik dat we in ons semifederaal, semiconfederaal model het recht moeten hebben om naar een asymmetrisch akkoord te gaan, dat open staat voor de anderen, voor het moment dat ze zich daaromtrent bedenken.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister-president. Ik denk inderdaad dat iedereen er baat bij heeft dat we stappen vooruit kunnen zetten. Als Luxemburg ondertussen al drie investeringsakkoorden heeft afgesloten, en niet langer onder die BLEU-koepel, dan denk ik dat Vlaanderen ook die mogelijkheid moet hebben om dat te doen.

U hebt gesproken over 6, 9 en 36. Dat wil dus zeggen 51 investeringsakkoorden die nu geblokkeerd zijn, waardoor onze economie niet verder kan groeien, waardoor onze investeerders dus eigenlijk terughoudend zijn om initiatieven te gaan nemen in het buitenland.

Het verwondert mij altijd dat uw collega's samen met u op handelsmissie gaan en dan graag voor de camera verschijnen, maar wanneer het erop aankomt om effectief de akkoorden af te sluiten, vrijhandelsakkoorden, dan wel investeringsakkoorden, dan blokkeren zij op verschillende vlakken. Ik hoop dan ook dat we hier uit zullen raken en dat we effectief naar een asymmetrisch systeem kunnen gaan. Ik dank u. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de effectieve invoering van gevalideerde toetsen aan het einde van het basisonderwijs

ACTUELE VRAAG van Ann Brussel aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over gestandaardiseerde toetsen in het onderwijs

ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over centrale examens in het onderwijs

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, deze week was er weer een storm in het onderwijs over gestandaardiseerde testen die zouden worden ingevoerd. En de titel waarover het ging, was: 'Vlaams onderwijs benut de mogelijkheden van gestandaardiseerde toetsen onvoldoende'. Direct in de pers: reactie. Geen eindtoetsen, geen centrale examens, geen baccalauréat zoals in Frankrijk. Neen, gevaarlijk, niet doen.

En eigenlijk jammer, want de onderzoekers wilden eigenlijk wijzen op de mogelijkheden van gestandaardiseerde toetsen. Iedereen die ooit in onderwijs gezeten heeft, heeft altijd geleerd: evalueren om te evolueren. En een valide en een betrouwbare toets maken, beste collega's, dat is niet evident. Dat is zelfs moeilijk. En vandaag de dag slagen onze leerkrachten erin om heel veel toetsen te doen. We staan aan de top van de OESO om toetsen te maken, maar we staan helemaal onderaan wat betreft gestandaardiseerde toetsen.

Gelukkig kennen we het wel: de interdiocesane examens, de OVSG-toetsen op het einde van de lagere school, TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study), PISA (Programme for International Student Assessment). Dat zijn allemaal gestandaardiseerde testen. In het regeerakkoord staat al de visionaire bepaling dat we die toetsen gaan valideren. We gaan die toetsen valideren zodat ze werkelijk meten wat ze meten en dat we er bruikbare resultaten van krijgen. Het voordeel van gestandaardiseerde tests is dat je sociale factoren uitsluit en dat we uitspraken kunnen doen over de leerwinst die in een school geboekt wordt en over ons onderwijs.

Minister, hoever staat het met de validering van de interdiocesane testen en de OVSG-toetsen?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik zou kunnen vragen: hoe staat u daartegenover? En dan zijn we klaar. Dat is evenwel niet onze eigen insteek. Het is inderdaad zo dat een centraal eindexamen een grote schok zou zijn voor het lager onderwijs. Dat is niet wat de onderzoekers bepleiten. De onderzoekers pleiten ervoor om de leerwinst beter in kaart te kunnen brengen. De onderzoekers willen gestandaardiseerde proeven, die gevalideerd zijn, graag veralgemeend zien, zodat elke school, en vooral elke leerling en elke leerkracht, van de voordelen kan genieten, naast de evaluaties en de persoonlijke aanpak van de leerkracht zelf.

Minister, ik hecht veel belang aan de bevindingen van internationaal onderzoek dat uitwijst dat wanneer scholen gebruikmaken van dergelijke proeven, er niet zozeer een gevaar is voor 'teaching to the test', maar wel dat men in alle leerlingen heel sterk investeert, dat alle leerlingen objectiever beoordeeld worden over het geheel en dat de leerlingen die het moeilijker hebben, de zwakke presteerders of de leerlingen uit lagere sociale klassen, veel minder nadelen ondervinden van een dergelijke evaluatie. Er wordt meer in die kinderen geïnvesteerd, en het is dus voor hen een goed systeem. Dat leek voor onze fractie alvast een heel belangrijk punt dat verschillende onderzoekers maakten, ook onderwijssocioloog Dronkers en Dirk Van Damme, hoofd onderwijsonderzoek bij de OESO.

Minister, ik ben dus benieuwd te horen hoe u staat tegenover de gevalideerde toetsen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): De ons omringende buurlanden werken met verschillende systemen op vlak van gestandaardiseerde toetsen. In Frankrijk is er het baccalaureaat, in Groot-Brittannië is er de GCSE en in Nederland zijn er centrale toetsen. De academici van de Universiteit van Antwerpen hebben de opdracht gekregen van de Vlaamse administratie Onderwijs om een studie uit te voeren in verband met gestandaardiseerde toetsen en zo een beter beeld te krijgen van wat de gevolgen daarvan zijn voor de leerling, de leerkracht en de school.

Het Gemeenschapsonderwijs en het Katholiek Onderwijs Vlaanderen zeggen, mijns inziens terecht, dat ze niet pleiten voor centrale toetsen omdat die slechts één facet zouden belichten van de vorming. Dat is trouwens niet opgenomen in het regeerakkoord of in de daaropvolgende conceptnota's.

Minister, welke inzichten brengt de studie van de academici van de Universiteit van Antwerpen u bij over de validering van de toetsen die er nu zijn en die voorzien worden in de toekomst?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De gestandaardiseerde toetsen werden de voorbije dagen inderdaad druk besproken. Ik zie veel jonge mensen op de publieks-tribune. Misschien zijn het studenten van de lerarenopleiding. Misschien komen ze uit Limburg, want ik zie onze voorzitter glunderen. Voorzitter, ik zie met u dat de toekomst verzekerd is.

Gisterenavond sprak ik over de telefoon met de onderzoekers die de studie uitvoerden en ze betreurden dat het debat danig verengd werd, alsof zij een pleidooi hadden gehouden om alles af te schaffen en plots centrale examens in te voeren na het lager onderwijs en doorheen het secundair onderwijs.

Collega's, dat is niet hun voorstel. Ik ben het in die zin met collega Brusseel eens die zegt dat het daar niet over gaat. Maar de toon was gezet.

Collega's, wij hebben in ons onderwijs het systeem van eindtermen plus de inspectie die controleert of die eindtermen worden nageleefd. Daar bovenop nemen bijna negen op tien Vlaamse lagere scholen deel aan een schooloverschrijdende proef, ofwel een interdiocesane proef, ofwel een proef van de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG), ofwel een paralleltoets van de Vlaamse overheid. Wij gaan op geregelde tijdstippen bij scholen peilen naar het halen van de eindtermen. Er zijn toetsen voor ontwikkeld en men kan er gebruik van maken.

Wij hebben inderdaad in het regeerakkoord geschreven dat wij vinden dat elke leerling die zijn lagereschoolcarrière beëindigt, de kans zou moeten hebben en dus verplicht aan een van die testen zou moeten deelnemen. Wij hebben er bewust voor gekozen om als overheid niet zelf een standaardtest te ontwikkelen, maar om de bestaande testen te valideren. Dat onderzoek loopt. Het is onmiddellijk uitgegeven na de start van deze regering en wordt kort na het krokusreces opgeleverd. Gelet op de rijke ervaring die onze onderwijsverstrekkers hebben in het verleden, ga ik ervan uit dat zal blijken dat die instrumenten betrouwbaar zijn en dat we, zoals nu gepland is in het ontwerp van OD XXVII, effectief volgend schooljaar van start kunnen gaan, zoals was afgesproken, met een standaardtoets in elke Vlaamse school voor minstens twee vakken, het jaar nadien voor drie vakken.

Ik vind dat persoonlijk een goede zaak. Er is het eigen schoolbeleid, er is de manier waarop leerlingen worden getest op het einde van het schooljaar, maar ik vind het goed – ook voor de kwaliteitszorg van scholen – dat nu en dan, en vanaf volgend schooljaar elk jaar, alle leerlingen deelnemen aan een schooloverschrijdende toets. Het is goed om na te gaan waar men staat met het kwaliteitsbeleid en het onderwijsbeleid van de school en hoe men eventueel verbeteringen kan doen.

Collega's, het is niet de bedoeling – dat is ook zo afgesproken – dat het resultaat dat jongeren behalen op die test, bepalend zal zijn voor het verkrijgen van het getuigschrift of niet, integendeel. In een niet oninteressante opinie in De Standaard van vandaag zeggen onderzoekers dat het eigenlijk wel oké is om na te gaan hoe jongeren evolueren. Ik ben het daar eigenlijk mee eens. Is dat het enige instrument om leerwinsten te bekijken? Neen, zeker niet. Er zijn nog andere mogelijke technieken, maar even belangrijk als een rapport, zijn zeker de winsten die leerlingen boeken op basis van de kennis in de loop van het jaar.

Collega De Meyer, ik heb inderdaad ook de reacties van de onderwijsverstrekkers gelezen, maar hun reactie betrof de centrale eindtoets. Onmiddellijk zag men hen weer in het defensief: 'Kijk, ze zijn er weer tegen'. Neen, eigenlijk hebben ze correct gereageerd. Ze hebben gezegd dat ze het niet zo hebben voor een centraal eind-examen, dat ze zelf schooloverschrijdende toetsen hebben en dat ze het relevant vinden dat die worden ingezet om het kwaliteitsbeleid van de school mee te bepalen.

Dus ja, collega Daniëls, ik wil zeker die timing halen. Het onderzoek wordt binnenkort opgeleverd. Als de resultaten van het onderzoek negatief zouden zijn,

moeten we bijsturen en moet elk van die testen wat worden bijgestuurd. Als het resultaat positief is, dan kunnen ze samen in een kit en kan elke school kiezen welke test ze wil gebruiken voor de twee, en het schooljaar nadien drie, leergebieden.

Collega's, wij komen hiermee tegemoet aan het Vlaams regeerakkoord waarin dit is opgenomen en aan de afspraken die we met deze Vlaamse Regering hebben gemaakt.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben zeer blij dat u de timing wilt halen en dat het Onderwijsdecreet dat eraan komt de gevalideerde toetsen op het einde van het basisonderwijs opneemt. Ik was vooral een beetje bevreesd door de karikatuur die de onderwijsverstrekkers ervan maakten dat plots elke gestandaardiseerde test een centrale eindtest zou zijn zoals in Nederland, want dat is niet het geval.

Een tweede punt dat ik cruciaal vind, is het meten van leerwinst. Daar gaat het over. Onderwijs is met kinderen een traject afleggen om hun iets te leren. Er zijn hier inderdaad studenten van de lerarenopleiding PXL. Het is een roeping. Hun roeping is jongeren, de toekomstige jongeren van Vlaanderen, leerwinst te laten maken.

Dat moeten we wel kunnen bekijken met gestandaardiseerde testen want het is zeer moeilijk om dat individueel te doen.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag over de oriënteringsproeven die met Pasen 2016 zijn afgenomen. Klopt het dat de data tot op dit moment nog niet zijn vrijgegeven aan onderzoekers om daar de nodige analyses op te doen, om verdere valide en betrouwbare toetsen te maken?

Ann Brussel (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw zeer geruststellend en genuanceerd antwoord want dit debat behoeft inderdaad, zoals Dirk Van Damme zei, wat meer nuance dan we de voorbije dagen hebben gelezen in de kranten.

Ik neem aan dat u verwees naar het opiniestuk van Wouter Duyck en Rik Van de Walle van vandaag in De Standaard. Zij wijzen ook op het belang van gestandaardiseerde testen om de leerlingen beter te kunnen oriënteren. En dan gaat het natuurlijk niet over één gestandaardiseerde test, wel deze ene om mee te beginnen, aan het einde van het basisonderwijs, waarover we het hebben. Men stelt voor om daar eigenlijk een traject van te maken, als ik dat goed heb begrepen. Minister, hoe staat u daartegenover? We hebben problemen met de oriëntering van leerlingen. We hebben nu, zoals Wouter Duyck schreef, wel altijd een menukaart voorhanden aan het begin van het secundair onderwijs, maar eigenlijk is er niemand die de leerlingen daar wegwijs in maakt. Hoe staat u tegenover het bijstellen van de oriëntering aan de hand van gestandaardiseerde testen?

Jos De Meyer (CD&V): Minister, we moeten natuurlijk opletten dat we van de terechte bezorgdheid van de koepels geen karikatuur maken. Eén beleidsaanbeveling die ik meen te hebben begrepen uit de studie, wil ik u toch meegeven omdat ze voor mij dermate belangrijk is: stel ontwikkeling centraal en niet de enge focus op verantwoording. Ik hoop dat u daar rekening mee zult houden.

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghhe (sp.a): Ik ben blij dat er een genuanceerd debat wordt gevoerd, want voor onze fractie is het heel belangrijk om vooral te weten wat men doet met de genormeerde testen die men afneemt. Ik ben het niet eens, zeker in een basisschool, dat men die genormeerde testen meeneemt om de leerlingen te evalueren en punten te geven aan het einde van het jaar en zo te beslissen of ze al dan niet de eindtermen halen. Er moet veel meer worden getest en getoetst dan enkel die genormeerde toetsen zelf. Het is belangrijk wat de scholen ermee doen.

Die genormeerde testen zijn eigenlijk initieel georganiseerd om het beleidsvoerend vermogen van de school te versterken, om te kijken welke trajecten moeten worden gevolgd om bepaalde domeinen te verbeteren. Ik zal een kort voorbeeld geven: wanneer uit die genormeerde toetsen blijkt dat een bepaalde school veel minder scoort voor wereldoriëntatie, en men maakt de vergelijking met scholen die dezelfde leerlingenkenmerken en omgevingsfactoren hebben, dan weet die school dat het volgende pedagogische traject waar zij moet aan werken, wereldoriëntatie is. Dat vind ik minstens even belangrijk. Wij vragen van scholen om hun beleidsvoerend vermogen te versterken. Die genormeerde toetsen zijn daar belangrijk voor, maar gebruik ze niet om te evalueren aan het einde van het jaar en om te zeggen dat wie niet goed scoort, niet voldoet. Die toetsen worden immers afgenomen onder grote werkdruk, waardoor de kinderen soms falen door omstandigheden. Ik vraag dan ook om dit ruimer te bekijken.

De voorzitter: Het is verontrustend dat mevrouw Meuleman het woord niet vraagt. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Meuleman, ik ben wel blij dat u akkoord gaat. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Dat doet me altijd plezier, het is een teken dat ik goed ben en steeds beter word in het geven van antwoorden. Als je de nuance vindt waardoor het hele onderwijsveld uiteindelijk akkoord gaat... Ik droom er elk nacht van dat dat me zou lukken. *(Applaus bij de meerderheid en van Bart Caron)*

Mijnheer Vandenberghe, u zegt dat u op basis daarvan niet mag beslissen of iemand zijn getuigschrift krijgt of niet. Geen enkele school in Vlaanderen gaat op basis van die ene interdiocesane toets of OVSG-toets beslissen of iemand zijn getuigschrift krijgt. Als men mij zou vragen of ik dat een goed idee zou vinden, dan zeg ik uiteraard dat ik dat een zeer slecht idee vind. We hebben eindtermen en inspectie, en de klassenraad beslist. Maar, omgekeerd geredeneerd, stel dat een kind zeer goed scoort op die test, maar als lastig wordt beschouwd op school of het minder goed doet op schooltesten, dan kan dat wel een argument zijn om te zeggen dat er iets meer aan de hand is. Die test bestaat wel en er zijn wel resultaten die men kan meenemen bij de eindbeoordeling om te kijken of er knelpunten zijn dan wel of er iets met het kind aan de hand is. De test is bedoeld om de kwaliteit van het schoolbeleid te meten en leerwinsten op klasniveau te gaan bekijken. Daar ben ik het mee eens, maar men kan natuurlijk uit de resultaten wel wat halen voor de kinderen.

Ik stel ook vast – ik was ook zo als ouder – dat, als ouders weten dat er zulke testen zijn geweest, ze graag weten hoe hun kind scoort ten opzichte van de schooloverschrijdende populatie. Dat is eigen aan de mens, eigen aan ouders en eigen aan kinderen. Die testen zijn dus nuttig. Ze kunnen leerwinsten bekijken. Ze zullen verplicht worden, maar scholen krijgen vrijheid om hun keuze te maken in welke test ze nemen. We gaan er dan een jaar later nog eentje bijdoen.

Mijnheer Daniëls, wat de oriënteringsproef betreft, volgens mijn informatie zijn de gegevens half februari, vorige week dus, overgezonden aan de onderzoekers. Zijn ze ook allemaal ter beschikking? Dat is een extra technische vraag die u me stelt in uw repliek, maar ik denk dat alles in orde is. Het goede nieuws is dat de aanvragen van de scholen om deel te nemen aan het tweede jaar Columbus, misschien dankzij de commotie van de voorbije dagen rond centrale testen, binnenstromen. Het gaat heel snel. Er waren er 1800 een dag geleden; het zijn er nu bijna 3000. Men voelt dat men echt vooruit aan het gaan is om deel te nemen aan Columbus. Columbus gaat trouwens over het secundair onderwijs. Daar zit ook een kennisluk aan. Er is een luik kennis, motivatie, houding. Ook dat is weer iets gestandaardiseerd. De samenwerking tussen het secundair

onderwijs en onze universiteiten en hogescholen moet worden ontwikkeld tot een valide instrument. Naast de vraag 'wat interesseert me' zijn er een aantal elementen over 'waar ben ik goed in, wat is mijn kennisniveau'. Dat is dus ook een beetje een voorbeeld van zo'n test.

Tot slot, voor de toelatingsproef in het hoger onderwijs moeten we uiteindelijk tot een systeem komen waarbij voor elke studierichting die men start, men een gekijkte toets aflegt. Ook dat zal weer bijdragen tot een stukje standaardisering van de kennis.

Dat zijn dus drie niveaus waarop we proberen wat schooloverschrijdende kennisvragen in te bouwen. Dat is een goede manier van werken. We gooien het bestaan van het systeem zeker niet overboord, maar we proberen wel te kijken of we op bepaalde tijdstippen niet horizontaal door Vlaanderen kennis kunnen testen.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat de gevalideerde toetsvragen die wij u stellen, u de kans geven om juiste antwoorden te geven en er zelfs toe hebben geleid dat mevrouw Meuleman in stilzwijgend instemmen is gehuld. Dat is een uniek moment, en het bewijs dat hier gevalideerde vragen kunnen worden gesteld.

Concluderend, ik ben blij dat we de opmerkingen van de onderzoekers –'Vlaams onderwijs benut de mogelijkheden van gestandaardiseerde toetsen onvoldoende' – voor waar aannemen en dat we op zoek gaan om ze nog meer invulling te geven. Dat is een zeer goede zaak. Ik blijf erbij dat de commotie die rond een centrale toets is ontstaan en daar onmiddellijk rond gefocust werd, betreurt. Degenen die dat hebben gecommuniceerd, moeten daar de verantwoordelijkheid voor nemen.

We moeten de tijd die wordt geïnvesteerd in de centrale toetsen, ook gebruiken, zodat het niet zinloos is. Tot slot moeten we zorgen voor duidelijke en concrete eindtermen, zodat valide en betrouwbare toetsen kunnen worden gemaakt. Anders wordt dat een huzarenstukje.

Ann Brusseel (Open Vld): Mijnheer Vandenberghe, het gaat niet alleen over interne kwaliteitszorg. Het gaat wel degelijk om objectieve toetsing, die alle leerlingen ten goede komt, niet alleen de leerkrachten. Ik mag ook hopen dat wanneer directeurs vaststellen dat bepaalde leerinhouden systematisch zeer slecht gekend zijn door de leerlingen, ze de leerkrachten daarop aanspreken. Dat is in het belang van de leerlingen.

De toetsen, de gestandaardiseerde toetsen, moeten een brede waaier aan vaardigheden testen. Ze moeten objectivering brengen en ondersteunend zijn in de oriëntering. Minister, ik denk dat het een goede zaak is dat wij dat durven te verplichten. Want als de overheid zoveel investeert in onderwijs, mogen wij resultaten vragen die zekerheid bieden.

Ik dank u.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, wij leren nogmaals dat er soms een onderscheid is tussen enerzijds een genuanceerde wetenschappelijke studie en anderzijds een krantenbericht dat beperkt is door de ruimte die men slechts heeft en waar nog een aantrekkelijke kop boven moet komen.

Minister, ik vind het vooral belangrijk dat u hebt gezegd: 'Wij zullen de vooropgestelde timing hoe dan ook respecteren.'*(Applaus van Kathleen Krekels)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de daling van het aantal huurders in Vlaanderen en de beleidsconclusies die de minister daaruit trekt voor haar beleid ten aanzien van de private huurmarkt

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, vorige week stond er goed nieuws in de krant. We konden allemaal lezen dat 15.000 huurders de weg hadden gevonden naar een koopwoning.

Dat is natuurlijk een goede zaak. Want zoals u weet, is elke Vlaming geboren met een baksteen in de maag en vinden ze huurgeld eigenlijk verloren geld, omdat ze dat als verloren spaargeld beschouwen. Daarom zijn er jongeren die lang bij hun ouders blijven wonen, om zo een beetje te kunnen sparen. De mensen die dat niet willen, gaan dan iets huren. Maar eigenlijk willen zij dan een zo laag mogelijke huur, omdat ze dan van het restante inkomen een beetje willen sparen, in de hoop ooit een eigen woning te kunnen verwerven.

Maar wat zien we? Doordat de goede huurders naar de private woningen doorstromen, is er een mismatch tussen het aanbod en de vraag.

Minister, hoe zult u de vragen van de huurder beter bijsturen? Vandaag is één op de twee huurders single. Ze verdienen ongeveer 1500 euro, terwijl iemand die koopt ongeveer 2000 euro verdient.

De verhuurder krijgt vandaag steeds meer voor zijn woning op de koopmarkt, aangezien de prijzen stijgen. Anderzijds zien we dat de verhuurder zijn woning wil renoveren, maar dat de huurprijzen begrensd zijn. Wat zult u eraan doen opdat de verhuurder de private huurmarkt niet verlaat? Wat zult u daaraan doen? Hoe zult u ervoor zorgen dat de grootste sociale huisvestingsmaatschappij, de private verhuurder, op die markt blijft, zodat de huurder nog terecht kan op deze huurmarkt?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Collega's, ik denk dat we het er allen mee eens kunnen zijn dat het goed is dat meer Vlamingen een woning kunnen verwerven. Ik denk dat dat goed is.

De problematiek die u schetst over de zwakke huurders, heeft eigenlijk veel meer te maken met een inkomensproblematiek en niet zozeer met een woonproblematiek. Dat weten we allemaal.

De uitdaging die u weergeeft, is terecht. Het is dan ook de kern van de conceptnota Private Huur, waarvan we de krachtlijnen in de plenaire vergadering en in de commissie al zo'n dertig keer hebben besproken. Centraal in deze conceptnota Private Huur – mevrouw Van Volcem, u bent lid van mijn commissie Wonen, u weet dat, u hebt daarover al verschillende vragen gesteld – staat het terug in evenwicht brengen van enerzijds de rechten en plichten van de huurder en anderzijds de rechten en plichten van de verhuurder. Zo werken we in de conceptnota Private Huur bijvoorbeeld het principe van de huurwaarborglening uit, het principe van geconventioneerd huren en geven we ondersteuning aan de zwakkere huurders, bijvoorbeeld via een huurpremie.

Ik kijk in de richting van mevrouw Moerenhout. U hebt gisteren een Belga-bericht laten uitsturen, want u stuurt dat zelf natuurlijk niet uit. Er is een Belga-bericht uitgestuurd, met uw naam, op basis van een schriftelijke vraag die u aan mij had

gesteld. Ik was eigenlijk zeer blij met het nieuws, want u zei zelf – of althans Belga – dat tussen 2014 en 2016 het aantal huurpremies van 8,7 miljoen euro naar 15,4 miljoen euro was gestegen. Eigenlijk is dat nagenoeg een verdubbeling.

Ik wil daar nog aan toevoegen, collega's, dat er in het verleden nog nooit zo veel geïnvesteerd is in huurpremies en -subsidies. De leden van de commissie Wonen kennen intussen hopelijk het verschil tussen de twee, ik ga dat dus niet meer uitleggen. Er is nog nooit zo veel geïnvesteerd in beide systemen als vandaag, zijnde 40 miljoen euro per jaar.

Ik kan ook nog heel veel zeggen over het feit dat we heel veel hebben geïnvesteerd in sociale huisvesting: twee keer 200 miljoen euro machtiging en dergelijke. We kennen de analyse. Ik ben het met u eens: vanuit Wonen, mevrouw Van Volcem, doen we alles wat we kunnen doen en nemen we onze verantwoordelijkheid meer dan op.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): We hebben natuurlijk al heel veel gediscussieerd, minister. Ik moet zeggen dat het nieuws opmerkelijk was omdat men altijd zei dat de huurmarkt ging groeien, maar nu zien we dat ze eigenlijk krimpt, er zijn er 15.000 minder. De studies van het Woononderzoek dateren van 2013. Dat zijn cijfers van voordien. Nu zien we trends die gebaseerd zijn op accurate cijfers. U hebt die conceptnota, maar op basis van oude cijfers. Waar zult u adequaat dat beleid bijsturen?

Er zijn heel wat uitdagingen. De jonge mensen vormen meestal niet meer dat klassieke gezin. Er zijn enorm veel singles, en nieuw samengestelde gezinnen. We hebben een heel diverse markt. Er is een meer divers aanbod nodig.

Bovendien, minister, wacht de verhuurder als het ware, niet alleen op de conceptnota, maar eigenlijk ook op wijzigingen in het decreet. Ze zeggen dat de markt steeds precairder wordt en dat zij hun woningen energiezuinig moeten maken. Hoe kunnen zij dat allemaal blijven matchen? Hoe zult u die problemen aankaarten?

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Mevrouw Van Volcem, het stelt me een beetje teleur dat u hierover een actuele vraag hebt. U haalt het Grote Woononderzoek aan en dan springt u in één klap op dit onderzoek, maar dat is een onderzoek van een vastgoedgroep, dat is van heel beperkte 'toebehoorders' terwijl er zoveel administraties, steunpunten en onderzoeksinstellingen zijn. Ik zou u en uw partij – het is nog voorgevallen binnen uw partij deze week met minister Tommelein – toch willen oproepen om de gepaste enquêtes, studies en onderzoeken te gebruiken en geen enquêtes van private bedrijven.

Los daarvan, het is inderdaad opmerkelijk in de studie of de enquête: het aantal huurders daalt. Minister, u zegt het zelf: het aantal huurders met een huurpremie is verdubbeld. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat de criteria uitgebreid zijn – was het maar waar –, maar wel dat de armoede op die huurmarkt toeneemt. Wij hebben hier minder huurders, en die zijn armer geworden, de kloof tussen arm en rijk is toegenomen. Dat lijkt me juist een reden om de huurpremies uit te breiden, en niet om tevreden te zijn met wat er vandaag voorligt.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Mevrouw Van Volcem, sta me toe om mevrouw Moerenhout een beetje bij te treden. Ik sta ook nogal sceptisch tegenover de beperkte analyses die door een commerciële speler gebeuren. Om daar meteen verregaande conclusies uit te trekken over de huurmarkt, daar heb ik vragen bij.

Het zal wel zo zijn dat bij dat kantoor het ene jaar een woning een week langer te huur staat dan het andere jaar, maar ik zou toch zeer voorzichtig zijn om daar algemene conclusies uit te trekken.

Ik denk dat het belangrijk is dat we aandachtig blijven voor de problemen die er op de private huurmarkt zijn en dan vooral in het lagere huursegment. U zegt dat steeds meer mensen een woning kunnen kopen. Ik vind dat ook zeer positief. Maar in het lagere huursegment is dat niet het geval, daar blijft de toestand nog altijd problematisch.

Het verwondert me dat u het nieuwe Huurdecreet hier aanhaalt. U zit ook in de commissie Wonen. U bent daar actief. Ik dacht dat u het verhaal volgde van de werkwijze om alles in één decreet te stoppen, alles in één beweging, en niet te prullen en te morrelen in de marge met continu aanpassingen te doen. Ik dacht dat u het ermee eens was om in één beweging met een nieuw decreet te komen, maar blijkbaar moet het nu sneller gaan.

Minister, ik zou u willen vragen om door te gaan zoals u bezig bent. Ik kijk vooral uit naar het systeem van de geconventioneerde huur dat u zult uitwerken voor het lagere huursegment.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de collega's. Het gaat om een beperkt onderzoek. Uit het Grote Woononderzoek blijkt ontegensprekelijk dat het aandeel van de huurmarkt stijgt. De sociaal-economische omstandigheden, de uitdunning van de gezinnen en de vergrijzing van de bevolking, vereisen dat de huurmarkt wordt versterkt. U zei het ook, minister: de premies zijn bijna verdubbeld. Dat is goed nieuws, we zijn daar erg blij mee, want huurders in een precare situatie hebben die ondersteuning echt nodig. Maar, mevrouw Van Volcem, als liberaal zult u het met me eens zijn dat de marktwerking ervoor zal zorgen dat een stijgend aanbod van kwalitatieve, betaalbare woningen de huurprijzen zal doen dalen. Dat zal meer huurders toestaan om een kwalitatief goede woning te betrekken.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): Het betreft hier conclusies getrokken door private actoren op basis van enquêtes die ze zelf hebben besteld. Ik weet dus niet of die betrouwbaar zijn en vergelijkbaar zijn met het Grote Woononderzoek waarnaar u verwijst. We stellen vast dat wie het zich enigszins kan permitteren, niet meer op de private huurmarkt terechtkomt, maar probeert een eigen woning te verwerven. Ik hoor hier zeggen dat dit goed nieuws is, maar daar ben ik niet zeker van. Er zijn heel wat mensen die worden gedwongen om een woning te kopen omdat ze geen betaalbare goede woning op de huurmarkt vinden. U schudt het hoofd, minister, maar ik hoef u de cijfers van mensen die geen woning vinden omdat ze alleenstaand zijn of een vreemde achternaam hebben, niet voor te leggen. Mevrouw Van Volcem, u stelt de vraag hoe we ervoor kunnen zorgen dat de huurder de huurmarkt niet verlaat. Ik denk dat de beste manier erin bestaat dat men ervoor zorgt dat er een kwalitatief product tegen een betaalbare prijs wordt aangeboden.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, sta me toe te zeggen dat er weinig concrete vragen zijn gesteld. Ik hoorde allerlei opmerkingen, en dat mag natuurlijk. Uiteraard ben ik het volledig eens met de heer Engelbosch, die voorstelt om de uitkomst van de conceptnota private huur af te wachten. In de commissie is dat ook zo afgesproken. Nu overhaaste conclusies trekken, daar pas ik voor.

Inzake Wonen maar ook voor andere beleidsdomeinen bestaan er duizenden studies. Dit is er eentje van, maar elke week komt er wel een nieuwe. Mevrouw

Hostekint, het zal u misschien verbazen, maar ik ben het eens met de opmerking van mevrouw Moerenhout en van uzelf dat voor het beleid het Grote Woononderzoek steeds onze referentie is geweest. Uiteraard mag u vragen stellen over deze studie. Toch stel ik voor dat we de conceptnota private huur in de commissie bespreken, zoals we dat al twintig of dertig keer hebben gedaan.

Mevrouw Moerenhout, u vraagt om de huurpremies uit te breiden. In 2016 waren de huursubsidies goed voor een recordbedrag van 40 miljoen euro. Ik denk niet dat het realistisch is om op uw vraag in te gaan. Ik ben het met alle volksvertegenwoordigers eens om dit debat in de commissie Wonen voort te zetten. Als dat debat aanleiding zou geven tot de redactie van een decreet, dan kunnen we daarover hier een uitgebreid debat organiseren.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, het Grote Woononderzoek wordt om de vijf jaar gehouden – met cijfers die dan natuurlijk wat gedateerd zijn. Het laatste onderzoek dateert van 2013, wat betekent dat het nieuwe onderzoek pas in 2018, tijdens het laatste jaar van de legislatuur, zal verschijnen. Een adequaat beleid vereist dat we niet achter de feiten aan lopen. Integendeel, wanneer we vaststellen dat de private spelers op basis van vijfduizend huurcontracten – en niet op basis van enquêtes bij pakweg zeshonderd personen, mijnheer Engelbosch – een trend vaststellen, dan is dat toch een teken aan de wand. Minister, ik vraag u dus om creatief mee te denken om ervoor te zorgen dat de private huurder – en daarover ben ik het met de andere partijen eens – zo veel mogelijk wordt gestimuleerd om op de private huurmarkt te blijven.

Een groot deel van het budget in Vlaanderen gaat naar nieuwbouwsocialewoningen, en dat is geen oplossing, omdat de helft van de mensen die vandaag een privéwoning huren, theoretisch recht hebben op een sociale woning. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld

ACTUELE VRAAG van Anke Van dermeersch aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de handhaving van de lage-emissiezones ten aanzien van wagens met buitenlandse nummerplaat

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, in Antwerpen is er een lage-emissiezone ingesteld. Gewone Antwerpenaars met een auto op leeftijd, een diesel, kunnen Antwerpen niet meer in en uit zonder dat ze daar zwaar voor moeten betalen. Er zijn zelfs mensen die niet in en uit hun garage kunnen, ook al rijden ze Antwerpen niet in, omdat er een lage-emissiezone is ingesteld en omdat dat digitaal wordt gecontroleerd door camera's. Wanneer die mensen Antwerpen binnenrijden, valt er automatisch een boete in de bus via digitale weg.

We hebben daar vorige maandag over gediscussieerd in de gemeenteraad. Nu blijkt dat dit enkel geldt voor de Antwerpenaren, de autochtone bevolking. Vreemdelingen mogen blijkbaar met die vervuilende auto Antwerpen nog altijd binnenrijden. Ze worden niet automatisch geregistreerd en zullen dus ook niet automatisch een boete krijgen voor de overtreding die ze begaan omdat ze met een vervuilend voertuig, op dezelfde manier waarop de Antwerpenaar dat zou doen, de lage-emissiezone binnenrijden.

We hebben de bevoegde N-VA-schepen daarover ondervraagd. Naar aanleiding van het decreet dat in het Vlaams Parlement is opgesteld om die lage-emissiezone mogelijk te maken, was er al gewaarschuwd dat er geen uitwisseling van gegevens kan zijn en er dus geen sancties kunnen worden gegeven aan buitenlanders die met een vervuilend voertuig de lage-emissiezone binnenrijden. Nu

blijkt dat de verdragen die op het federale niveau zijn ondertekend, niet geldig zijn voor een Vlaamse materie, zoals de lage-emissiezone is.

Minister, wat is de stand van zaken? Moeten wij als autochtone Antwerpenaren alleen de boetes betalen? Mogen die vreemdelingen weeral eens doen wat ze willen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wel, ik kan heel kort zijn, mevrouw Van dermeersch. Samen met bevoegd minister Schauvliege doe ik het nodige om ervoor te zorgen dat iedereen gelijk wordt behandeld, zoals u wenst. (*Applaus bij de N-VA*)

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Dat vind ik wel heel straf. Wanneer zal dat dan zijn? Als we al die boetes hebben betaald?

Minister Ben Weyts: Onverwijld. (*Gelach*)

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Onverwijld, ja. Kom daar niet mee af, met onverwijld. Het is onaanvaardbaar, minister.

Uw antwoord is trouwens laconiek. U lacht ons uit in het gezicht. Wij moeten maar betalen en de vreemden mogen doen wat ze willen.

Minister Ben Weyts: Dit is gewoon een antwoord, mevrouw. U vraagt, wij draaien. Punt aan de lijn.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): En ik wil graag weten wanneer. Minister Schauvliege zegt dat het juridisch nog eens moet worden bekeken.

Minister Ben Weyts: Zo kort mogelijk. Wij zullen ons schikken naar uw wensen.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Oké. Dan wens ik dat er onmiddellijk een einde wordt gesteld aan het beboeten van Antwerpenaren voor een overtreding, terwijl andere, vreemde voertuigen die dezelfde overtreding begaan, niet worden beboet. En ik wil dat nu. Niet gisteren, niet morgen, maar vandaag, nu, direct. Dat is mijn wens.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Annick De Ridder aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de veiligheidsmonitor en het veiligheidsplan van De Lijn, naar aanleiding van een aantal recente incidenten

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Minister, in 2008 kwam er een veiligheidsmonitor tot stand bij De Lijn naar aanleiding van een aantal incidenten die zich op of rond bussen, trams en aan haltes voordeden. De veiligheidsmonitor had tot taak te registreren en op de lijsten waar er incidenten waren, die incidenten te analyseren en aanbevelingen te doen met het oog op het opstellen van het veiligheidsplan van De Lijn. De collega's hebben dat toen ook actief gevolgd.

Dat had tot doel om kort op de bal te kunnen spelen, om te zien waar er incidenten zijn en waar er moet worden ingegrepen. Dat kon dan leiden tot het verhoogd inzetten van bepaalde buurtwachters die daar ook moesten zijn, tot samenwerking met de politiediensten enzovoort. Dat is natuurlijk cruciaal.

Minister, ik moet u er immers niet op wijzen dat een veilige werkomgeving voor chauffeurs enorm belangrijk is om te komen tot kwaliteitsvol openbaar vervoer,

niet alleen voor de chauffeurs zelf, maar ook voor de vele reizigers die dag in, dag uit De Lijn gebruiken.

Nu zijn er recent helaas weer nieuwe incidenten in de kranten opgedoken. In het najaar waren er diverse incidenten in Zottegem en Gent, en nu recent ook in Dilbeek, met ook een stakingsactie tot gevolg. Minister, hoe wordt daarmee omgegaan? Welke maatregelen neemt De Lijn om ervoor te zorgen dat de veiligheid van chauffeurs, maar ook van reizigers blijvend kan worden gegarandeerd?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dat blijft een permanent aandachtspunt, en trouwens niet alleen in Vlaams-Brabant, waar ik woon, maar ook daarbuiten. Het is daadwerkelijk onze bedoeling om ervoor te zorgen dat daar meer aandacht voor is, ook in hoofde van de chauffeurs. Uiteraard hebben we het resultaat van de driemaandelijke analyse in de veiligheidsmonitor niet afgewacht om ervoor te zorgen dat er daarvoor aandacht is. We hebben verschillende punten waardoor we ervoor zorgen dat er enige aandacht is.

In concreto worden naar aanleiding van het incident van de ...

Mijn excuses, ik voel me niet goed. *(Minister Ben Weyts wordt onwel en verlaat het halfroond)*

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen even de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 15.28 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 15.42 uur.*

ACTUELE VRAAG van Björn Anseeuw aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de kwaliteit van de geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het grote psychiatrierapport van de krant De Morgen

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

Björn Anseeuw (N-VA): Minister, collega's, iemand met een psychiatrisch probleem moet zo snel mogelijk gepaste en goede hulp krijgen. Dat klinkt bijzonder evident, maar misschien is het dat niet helemaal. Er is kwaliteitsvolle zorg nodig. Je kunt kwaliteit op verschillende manieren meten. Een van die manieren is kijken naar het resultaat van de behandeling. Iemand biedt zich met een psychiatrisch probleem aan bij bijvoorbeeld een psychiatrisch ziekenhuis. Wordt hij daar altijd beter van, of niet? Als we kwaliteitsvolle zorg aanbieden, moet het antwoord op die vraag ondubbelzinnig ja zijn. Alleen is het vandaag niet mogelijk om op die vraag te antwoorden omdat het resultaat van de behandelingen niet wordt geregistreerd. Dat wordt niet gemeten. En dus is er geen enkel element op basis waarvan we kunnen zeggen dat we goed bezig zijn. Tegelijkertijd moeten we ook zeggen dat er vandaag geen enkel element is op basis waarvan we kunnen zeggen dat we niet goed bezig zijn. Dat is, wat mij betreft, toch een probleem. We zouden het natuurlijk beter wél weten.

Minister, ik heb uit uw communicatie eerder deze week begrepen dat u niet gewonnen bent voor een registratie van de outcome van psychiatrische behandelingen. U haalt daarvoor twee redenen aan. De eerste reden is dat dat niet zo

gemakkelijk is om te doen. Het eerste waaraan ik denk als ik zoiets hoor, is: 'Moeilijk gaat ook, natuurlijk.' De tweede reden is dat we al heel wat stappen in de goede richting hebben gezet, richting een kwaliteitsvolle geestelijke gezondheidszorg. Ik wil dat wel aannemen van u, maar ik begrijp één iets niet, en dat is mijn vraag: hoe kunt u de stelling dat we stappen in de goede richting hebben gezet, rijmen met de vaststelling dat we het effect, het resultaat van die stappen, vandaag niet kunnen meten, laat staan vergelijken met bijvoorbeeld een nulmeting, een beginsituatie?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, we kunnen deze week niet kijken naast de artikelenreeks in De Morgen die de schijnwerpers richt op de geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen, meer bepaald het residentiële deel daarvan, want de reeks start vanuit de inspectieverslagen. Wij spreken hier en in de commissie zeer vaak over deze en over aanverwante thema's. Het voorschrijfgedrag van antidepressiva, de suïdecijfers, de gedwongen opnames en de vrijheidsbelemmerende maatregelen zijn zeer actueel in onze commissie en zullen dat nog wel even blijven.

Dat deze reeks op zijn manier een aantal knelpunten blootlegt, kan ons enkel maar helpen om de problemen verder aan te pakken, simpelweg omdat het bieden van goede zorg onze belangrijkste bekommernis is en blijft. Het hebben van alleen maar veel psychiatrische bedden biedt daartoe geen garantie. Dat weten we. Daarom hebben we veel geïnvesteerd in de afbouw van de bedden en in het aanbieden van mobiele teams en mobiele zorg. Daarom focussen we steeds meer op preventie, op vroegdetectie, op vroeginterventie, op zo snel mogelijk proberen in te grijpen.

Vorige week spraken we hier nog over de eerstelijnspsychologen. We hebben kamerbreed benadrukt hoe belangrijk de federale terugbetaling van die psychotherapie zal zijn. We kennen onze centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's), die zich richten op doelgroepen. We bouwen bruggen naar andere sectoren, naar mensen met een handicap, integrale jeugdhulp, het beschut wonen. Kortom – en dat wordt ook in de reeks van De Morgen duidelijk gezegd – de geestelijke gezondheidszorg is zoveel breder dan enkel de opvang binnen instellingen.

Dat brengt mij bij mijn vraag, minister. De kans is groot dat mensen die deze sector niet zo goed kennen en mensen die niet weten welke goede zorgen daar dag na dag worden geleverd, bij het lezen van deze reeks de indruk krijgen dat het in die voorzieningen allemaal kommer en kwel is, dat je daar één ding moet doen, en dat is: daar ver vandaan blijven. Dan krijgen we een averechts effect in vergelijking met het beleid dat wij voeren: zo snel en vroeg mogelijk mensen bereiken. Minister, wat zult u doen om dit effect tegen te gaan?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, dit zijn twee vragen over dezelfde zorgvorm, maar dan iets anders van insteek.

Misschien eerst iets over de outcome-indicatoren. Natuurlijk is Vlaanderen vragende partij voor het meten en het transparant en zichtbaar maken van kwaliteit. Dat is een beetje een semantische discussie. Zijn dat dan outcomeparameters? Voor de algemene ziekenhuizen hebben we dezelfde oefening gedaan. En dan heb je het over een aantal indicatoren die je probeert te formuleren, die kwaliteit zichtbaar kunnen maken. Dat is in de psychiatrie natuurlijk iets minder gemakkelijk en minder evident dan dat in de somatische zorg is. Dat heeft te maken met het feit dat procesindicatoren en structuurindicatoren wat moeilijker te formuleren zijn en dat je in de geestelijke gezondheidszorg natuurlijk ook zit met een cruciale dimensie, namelijk de patiënt-therapeutrelatie. Dat relationele aspect is daar natuurlijk ook een heel belangrijk aspect van.

Maar dat doet niet af aan het standpunt, en mijn visie en overtuiging, dat ook in deze sector het mogelijk moet zijn om kwaliteit te meten en daaromtrent transparantie te geven. En dat is de reden waarom wij in ons VIP²-verhaal (Vlaams Indicatorenproject voor Patiënten en Professionals), ons indicatorenverhaal, na de algemene ziekenhuizen ook met de sector van de geestelijke gezondheidszorg – en in dat geval zelfs over de residentiële ambulante settings heen – en met de zorgvestrekkers en de voorzieningen zoeken naar relevante en onderbouwde indicatoren, die inderdaad iets kunnen zeggen over de outcome.

De bevoegdheidsverdeling is duidelijk, of relatief duidelijk, zoals dat kan in dit land. Dat wil het volgende zeggen. De federale overheid is bevoegd voor het medisch handelen en de performantie van het medisch handelen. Wij zijn bevoegd voor kwaliteit. Ook die voorzieningenniveaus zijn bevoegd voor een aantal normen, voor zover ze niet organiek zijn. Binnen die marge kunnen wij uiteraard ons beleid ook uitoefenen. En de Zorginspectie verifieert dus ook effectief of voorzieningen – psychiatrische ziekenhuizen in dit geval – effectief bezig zijn met outcome, wat ze doen en hoe ze patiëntentevredenheidsresultaten meten, zonder dat de Zorginspectie zich daar inhoudelijk mee bemoeit. Maar er wordt wel degelijk gekeken of men voldoende instrumenten heeft om op dat vlak ook een beleid te voeren, of men zijn methode van behandeling ‘evidencebased’ onderbouwt, beschrijft en dat soort zaken. Dat is veeleer een vormelijke benadering, maar dat wordt door de Zorginspectie wel degelijk meegenomen.

Ik denk dat wij dat pad van het ontwikkelen en internationaal ook zoeken naar de juiste indicatoren om kwaliteit van zorg zichtbaar te maken, absoluut moeten voortzetten. We zijn ook aan het kijken of de BelRAI en de modules in BelRAI ons daar ook iets over kunnen helpen leren, als het gaat over de thuissituatie. Maar in ieder geval is het heel duidelijk dat we op die weg moeten doorgaan en dat ook de zoektocht naar ‘evidencebased’ onderbouwen van behandeling een zoektocht is die wij als overheid alleen maar kunnen ondersteunen.

Ik geloof persoonlijk niet zozeer in een eenzijdig opgelegd systeem. Mijn ervaring in de sectoren waarin we daar al een stuk verder mee staan, is dat je dat met de sector zelf moet opbouwen, maar de overheid moet er ook geen onduidelijkheid over laten bestaan. Je mag in alle redelijkheid verwachten dat zorgsectoren ook inderdaad in staat zijn om dat soort transparantie te bieden.

Er is een heel mooi voorbeeld. De multidisciplinaire richtlijn rond diagnose en behandeling van suïcidaal gedrag is zo’n voorbeeld waar we met de sector samen gekeken hebben wat de goede praktijk zal zijn. Het antwoord op de eerste vraag is dus: absoluut, kwaliteit moeten we zichtbaar maken. Dat is in deze sector misschien wat minder vanzelfsprekend dan in de andere. Maar de heer Anseeuw heeft gelijk dat dat geen reden is om daar niet op door te gaan. Het instituut dat we zullen oprichten op basis van de wettelijke basis in het Mozaïekdecreet gegeven, zal ons daarop ook verder laten gaan en zal dat debat en die ontwikkeling ook verduurzamen.

De andere vraag, over de mogelijke effecten van die reeks, vind ik eerlijk gezegd een wat moeilijke vraag. Media, en redacties uiteraard in het bijzonder, hebben alle recht om een stuk onderzoeksjournalistiek te ontwikkelen. Het minste wat je kunt zeggen, is dat men behoorlijk wat mensen bevraagd heeft en daarbij betrokken heeft. Het gaat om een stuk van de geestelijke gezondheidszorg. Ik denk dat men ook inspanningen doet om goede praktijken in beeld te brengen. Maar ik kan er ook niet omheen, zoals ik vaststel aan de hand van onze trieste suïcidedcijfers, dat er nog altijd een groot stigma rust op geestelijke gezondheid en gezondheidszorg in ons land en dat we dus ook erg moeten inzetten op de destigmatisering daarvan.

In dat brede veld van geestelijke gezondheid en gezondheidszorg is Vlaanderen voor een stuk bevoegd. Beeldvorming en acties als ‘Te gek’ passen daar uiteraard

in, zoals ook onze ontwikkeling van online applicaties, ons pleidooi om ook in de generalistische eerste lijn veel meer de competenties en de toegang tot de geestelijke gezondheidszorg laagdrempelig te organiseren. Dat blijft wel een issue, denk ik. Onze geestelijke gezondheidszorg zit voor een groot stuk op de tweede en de derde lijn en zou beter ontwikkeld moeten zijn in de eerste lijn. In ons actieplan, dat nu bij de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) zit voor advies, focussen we op datgene wat Vlaanderen daarin kan doen inzake vroegdetectie en vroeginterventie.

Björn Anseeuw (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp de bekommernis van mevrouw Jans. Ze vraagt zich af welk effect de artikelenreeks van deze week in De Morgen zal hebben en hoe we daarmee moeten omgaan. Het antwoord is volgens mij inderdaad om resoluut te kiezen voor kwaliteit en bijzonder transparant te zijn over de manier waarop die kwaliteit wordt gemeten. Het verheugt me dat u een andere toon aanslaat, dan bij wat ik in de krant heb gelezen, namelijk dat u verder wilt gaan. De Zorginspectie liet immers eerder horen dat het voor hen volstond dat erover werd nagedacht. Ik vond dat een vrij laconiek antwoord. Vandaag zegt u hier iets anders en legt u meer welwillendheid aan de dag om effectief werk te maken van die kwaliteitsmeting en de transparantie daarrond.

Kunt u verduidelijking geven bij wat u concreet van plan bent om daar werk van te maken?

Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad zo dat de bevoegdheidsverdeling is wat ze is. Kwaliteit is onze bevoegdheid, en u zet in op transparantie. Dat is volgens mij noodzakelijk. De evidencebased methode is het uitgangspunt. De heer Anseeuw heeft gelijk: het is niet omdat het moeilijk is dat we daar niet aan moeten werken. Iedereen begrijpt natuurlijk dat dat voor een gebroken arm net iets eenvoudiger is dan voor een of ander diffuus psychiatrisch ziektebeeld. Ik ben verheugd dat u het blijvend inzetten op die beeldvorming als een prioriteit naar voren blijft schuiven. Dat lijkt mij absoluut noodzakelijk om op alle niveaus beter en sneller te kunnen ingrijpen. We weten allemaal dat wat betreft psychiatrische problemen, hoe vroeger we kunnen ingrijpen, hoe groter de kans op slagen is.

Minister, u hebt verwezen naar het ontwikkelen van de eerste lijn. We hebben ook het breed onthaal waarbij u met de OCMW's en de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) wilt samenwerken. Is er ook voor hen een rol weggelegd in dit verhaal?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Gisteren in de commissie hebben we het nog uitgebreid over deze materie gehad en hebben we gesproken over het referentiekader. Daar heb ik ook gezegd dat we de evidencebased gegevens mee moeten opnemen. Meten is weten. Na een behandeling moeten we weten hoe het met de patiënt gaat. Ook de interactie met familie en patiënt moet mee worden opgenomen. Er moet een mentaliteitswijziging zijn bij zorgverleners om de patiënt als een gelijkwaardige partner te beschouwen.

We zien wel in artikel 107 dat er maar een afbouw van 6,18 procent is op dit moment. Wat denkt u van een versnelde uitrol als mogelijke oplossing?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, u hebt het over zorgkwaliteits-indicatoren die daarvoor kunnen worden ontwikkeld. Tijd is volgens mij een belangrijke indicator. U weet dat de relatie tussen degene die zorg biedt en degene die zorg nodig heeft, erg bepalend is voor het herstel. Of je die relatie

echt goed kunt opbouwen, heeft vaak te maken met de tijd die je kunt geven om met die mensen te spreken.

Vindt u het denkbaar dat de tijd die zorgverstrekkers werkelijk aan de mensen zelf kunnen besteden, en niet aan papierwerk, kan worden gemeten? Of kan er nagevraagd worden bij patiënten hoe ze dat beleefd hebben en of ze het gevoel hadden dat er voldoende tijd voor hen kon worden gemaakt? Denkt u dat dit concept zowel kwantitatief als kwalitatief kan worden gemeten?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, u zegt dat u samen met de sector wil kijken naar kwaliteitsnormen en kwaliteitseisen. Dat is uw gekende aanpak, en die kan succes hebben, maar ik wil toch aandringen dat het niet te vrijblijvend is. U kunt en u moet eisen dat er kwaliteit wordt geleverd. Dat kan samen met de sector, maar we kunnen niet blijven wachten tot het ooit wel eens komt. Het gaat erover dat iemand zegt dat zijn partner is opgenomen in een psychiatrische voorziening en dat hij een keer per week een psycholoog of psychiater ziet. Dat geeft geen vertrouwen. Het gaat erover dat het personeel zegt dat men redelijk veel mensen isoleert, dat men dat niet wil doen maar dat men niet de tijd, de middelen en de expertise heeft om het anders te doen. Er komen signalen naar boven dat het anders moet, dat het anders kan. U zult samen met de sector aan de slag moeten gaan om de kwaliteit goed en sterk te maken.

U geeft een aantal aanzetten, zoals ook de heer Anseeuw zegt, om hiermee aan de slag te gaan. Ik had dezelfde schrik toen ik in de media las dat het allemaal niet nodig was. Het is wel nodig. Het is goed dat er een instituut komt. Minister, ik zou een oproep willen doen om tegelijk ook een analyse te maken van waar we naartoe gaan. U vaart momenteel blind. U hebt geen analyse van hoeveel mensen er psychiatrische hulp nodig hebben, van welke hulp en zorg er nodig zijn. Er zijn de psychiatrische ziekenhuizen, maar er is ook de dagopvang en nog heel veel andere soorten. Maak een analyse van wat er nodig is en werk daarnaartoe, want de geestelijke gezondheidszorg in ons land kan ongelooflijk veel beter zijn dan wat het nu is.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, eigenlijk is het onderwerp voldoende ernstig en waardevol om er een grondige oefening en een grondig debat over te houden. Er is veel over te zeggen. De signalen in de samenleving dat er steeds meer vragen zijn naar geestelijke gezondheid en gezondheidszorg zijn niet te ontkennen. Dat vraagt ook een reflectie over hoe de zorg in ons land moet worden georganiseerd, in de ziekteverzekering en op het niveau van de gemeenschappen.

De gezondheidszorg is niet opgebouwd op een wit blad. Ze heeft een hele geschiedenis en ze heeft zich op een bepaalde manier ontplooid in Vlaanderen en België. Het is dus absoluut terecht dat men vraagt naar een debat, ook over de ontwikkelingen in de geestelijke gezondheidszorg. Trouwens, dat dat zo is, bewijzen ook de hervormingen in andere landen en de aanzetten die ook in België door mevrouw Onkelinx en door mevrouw De Block op het federale niveau zijn gestart en doorgezet.

De heer Anseeuw heeft gelijk over de Zorginspectie. U moet wel goed begrijpen dat als men aan Zorginspectie vraagt naar wat men doet rond outcome, zij een antwoord gaan geven vanuit hun bevoegdheid en hun positie. Het kwaliteitsverhaal is natuurlijk niet alleen een vraag naar de handhaving via de Zorginspectie, maar naar het agentschap Zorg en Gezondheid en naar de zorginhoudelijke component. Daar mag er geen enkel misverstand over bestaan. Ik heb ook niet de indruk dat dat bestaat. Vlaanderen heeft altijd gevraagd, na de algemene ziekenhuisvraag, of dezelfde aanpak tot resultaat kan leiden in de geestelijke gezondheidszorg. We moeten kwaliteit kunnen objectiveren en zichtbaar maken. Dat is – en dat is mijn ervaring – niet zo voor de hand liggend als dat in andere sectoren is. We hebben

een tijdje geleden een symposium georganiseerd over de vraag hoe je dat doet en welke valide indicatoren zijn. Ik herinner me zeer goed dat er ook wetenschappers uit het buitenland waren die hier kwamen getuigen dat ook zij zoeken naar valide indicatoren om daar iets over te zeggen.

Dat we dat moeten doen, verduurzamen en gewoon goed beleid en goed kwaliteitsbeleid maken dat men ook zichtbaar kan maken, dat staat voor mij buiten elke discussie. Dit jaar is er een vzw begonnen die de projecten die we hebben opgestart, zal overnemen en verduurzamen. We moeten op dat spoor verder, ook met de geestelijke gezondheidszorg. Ik heb trouwens alle redenen om aan te nemen dat de sector dat ook zelf beseft.

De competenties verhogen in de eerste lijn is ook op de eerstelijnsgezondheidsconferentie aan bod gekomen rond het herkennen van signalen, vroege detectie en het toeleiden naar snelle interventies. Het blijft een issue en we zullen er extra geld voor inzetten in 2017. Dat hebben we in de commissie ook besproken. Er is ook geen discussie over. Dat je evidencebased moet kunnen werken, ook daarover is er, wat mij betreft, geen discussie.

Wat artikel 107-projecten betreft, begrijp ik dat de federale overheid in eerste instantie gaat voor verdieping, voor het dekken van het hele landschap en voor het verduurzamen van projecten naar recurrente zaken. Ik vind dat een goede benadering, en we worden er ook in betrokken. Dat er op termijn nog verder zal moeten worden nagedacht, zal iedereen die de sector een beetje kent, ook beseffen.

Mevrouw Van den Bossche, wat de registratie van tijd betreft – hoeveel tijd voor de patiënt enzovoort – moeten we, als je vindt dat je outcome zichtbaar moet maken en vindt dat dat moet gebeuren zonder extra administratieve lasten – op zijn minst overeenkomen dat er overall op een gestandaardiseerde manier zal moeten worden geregistreerd, al was het maar via het elektronisch patiëntendossier, zodat de gegevens eenmalig kunnen worden gebruikt en verwerkt. Dat zal al een heel belangrijke oefening zijn.

Wanneer wij spreken over kwaliteitsindicatoren, kan ik u verzekeren dat er altijd een luik subjectieve beleving van de patiënt en een meting van de patiëntentevredenheid aan de hand van een enquête die gevalideerd is, ook door de verenigingen die de patiënten vertegenwoordigen, aan bod komt. Dat is in de algemene ziekenhuizen ook zo. Dat luik moet worden meegenomen. Daarin staan vragen zoals: heeft de dokter voor u voldoende tijd gemaakt enzovoort. Het zit in de normale inschatting dat kwaliteitsmeting gaat over objectieve indicatoren maar dat ook de beleving en de ervaring van de patiënt in beeld moet worden gebracht. Je hebt de vertegenwoordigers nodig om dat instrument concreet te maken.

Wat tot slot de behoeften betreft, werd naar aanleiding van opmerkingen van het Rekenhof zoveel tijd geleden op het decreet dat ook de werking van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's) regelt, gezegd dat de programmering moet worden gebaseerd op een behoefteraming. We hebben daar een studie van laten maken, en daaruit blijkt dat dit zeer moeilijk in te schatten is, inzonderheid vanuit een bepaald perspectief namelijk dat van de cgg's. Men moet immers rekening houden met de aanwezigheid van andere zorgverstrekkers in de regio, van een psychiatrisch ziekenhuis, van een ambulante praktijk enzovoort om te weten wat de objectieve zorgnoden zijn in een regio voor een bepaald segment.

Het is niet gemakkelijk om een dergelijke behoefteraming te maken maar dat we in het geheel van België en Vlaanderen een debat moet voeren over de vraag hoe we de tanker van onze gezondheidszorg een stukje gaan oriënteren naar de nieuwe noden van deze tijd zoals chronische zorg, ouderenzorg, thuiszorg en geestelijke gezondheidszorg, is onvermijdelijk. Dat zijn de debatten die in ons

land op alle niveaus moeten worden gevoerd. Dat is niet typisch voor Vlaanderen, maar dat is internationaal aan de orde.

Björn Anseeuw (N-VA): Minister, wanneer we ervan overtuigd zijn en wanneer het ons echt menens is dat we kwaliteit willen leveren, dan moeten we die inderdaad ook durven meten. U bent dat van plan. Ik ben ervan overtuigd dat dit in de eerste plaats voor onszelf een spiegel zal zijn die we ons zullen voorhouden op het niveau van het beleid. Voor de sector zal hetzelfde gelden, ook voor hen kan het hier en daar confronterend zijn, maar ik denk dat het belangrijk en nodig is. Ik vind het ook heel belangrijk dat we dit samen met de sector doen: het moet een gedragen beleid zijn. Dat hoeft geen vertraging te betekenen.

Minister, ik hoop dat u ook uw federale tegenvoeter, minister Maggie De Block, ervan kunt overtuigen om inderdaad de ingeslagen weg zoals u die hier naar voren hebt gebracht, samen te bewandelen, zodat er effectief werk kan worden gemaakt, over de beleidsdomeinen heen, van de zeer kwaliteitsvolle geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen.

Vera Jans (CD&V): Minister, u erkent de hoge nood en u staat ook open voor een grondig debat. Dat hebben we overigens al gemerkt tijdens de vele debatten in de commissie en hier die we daarover hebben gevoerd.

Mevrouw Saeys, ik deel zeker uw mening dat men wat ambitieuzer mag zijn wanneer het gaat over een verdere afbouw van de bedden. Dat is een belangrijk principe. Ik denk dat daar echt wel nog een sleutel ligt naar meer zorg aan huis in de omgeving van de patiënt en naar minder focus op die opnames.

Minister, ik ben een believer van het brede onthaal: de huisarts, het CAW, de eerstelijnspsychologen, het OCMW. Daar komen de mensen het eerst, het vaakst en het snelst. Wanneer we erin slagen daar al vragen en problemen te detecteren, dan staan we al een hele stap verder.

Tot slot vind ik het ook erg belangrijk om die patiëntervaringen erbij te betrekken. Mevrouw Van den Bossche heeft daarnaar verwezen. Ik vind het ook goed dat de ervaringsdeskundige steeds vaker aan bod komt, zowel in uw beleidsplannen als in de reeks in De Morgen. Dat zijn heel waardevolle bronnen voor ons beleidsmakers.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Imade Annouri aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het toegenomen aantal klachten betreffende discriminatie op de arbeidsmarkt

ACTUELE VRAAG van Sonja Claes aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt, naar aanleiding van de nieuwe cijfers van Unia

ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt, naar aanleiding van de nieuwe cijfers van Unia

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Hier staan we dan weer, na een zoveelste rapport dat aangeeft dat we in Vlaanderen kampen met een structureel probleem van discriminatie, onder andere op onze arbeidsmarkt. Ik heb het over het rapport van

Unia dat gisteren is vrijgegeven en dat een deel is van een rapport dat eind dit academiejaar definitief wordt vrijgegeven. Daar staat onder andere in dat er nog nooit zoveel dossiers zijn geopend door Unia op het vlak van discriminatie, dat dat 20 procent meer is dan vorig jaar en dat de ongelukkige top drie bestaat uit: discriminatie op basis van afkomst – de grootste stijger tegenover vorig jaar – discriminatie op basis van leeftijd, en discriminatie op basis van een functiebeperking. Met andere woorden, wie hier in Vlaanderen toevallig de verkeerde naam heeft, heeft een probleem op onze arbeidsmarkt, wie toevallig de verkeerde leeftijd heeft, heeft een probleem op onze arbeidsmarkt en wie toevallig een functiebeperking heeft, heeft ook een probleem op onze arbeidsmarkt.

Minister, we hebben daar al veel debatten over gehad, want wat in het rapport staat, is natuurlijk niets nieuws. Vlaanderen kampt met een hardnekkig probleem, en daar moet beleid tegenover staan, beleid dat dat probleem aanpakt.

Mijn vraag is eigenlijk heel simpel: u bent al zeven jaar minister van Werk, uw partij zit mee in de Federale Regering, u deelt daar mee de lakens uit. Wat gaat u doen, welke garantie kunt u geven aan de mensen met de verkeerde naam, met de verkeerde leeftijd, met een functiebeperking, dat ze volgende week, na zeven jaar lang geen verbetering, eindelijk met meer hoop de toekomst tegemoet kunnen gaan?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Sonja Claes (CD&V): We hebben al heel vaak over dit thema gesproken, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering. Ik ben ervan overtuigd dat de standpunten van alle actoren, van alle politieke partijen, gekend zijn.

Minister, u en uw partij zetten vooral in – maar u zult dat straks zelf wel zeggen – op preventie, een sectorconvenant en zelfregulering. U bent geen voorstander van een harde hand in dezen. Ook in het laatste inspectieverslag van 2015 dat we hebben kunnen consulteren, zien we dat er slechts zeven waarschuwingen zijn uitgereikt voor discriminatie en er één pv is gemaakt in 2015. We hebben alles al zien passeren: campagnes, actieplannen, evenredige arbeidsdeelname en diversiteit (EAD). Alles is al voorbijgekomen, maar we stellen toch vast dat het probleem eigenlijk nog groter is, en elke dag opnieuw worden we daarmee geconfronteerd. De cijfers van Unia liegen niet. De heer Annouri heeft het al gezegd: 20 procent meer dossiers behandeld door Unia, dossiers discriminatie die te maken hebben met ras, met leeftijd en met handicap. Het zijn juist die drie groepen – het is pijnlijk dat we dat moeten vaststellen – die ook in de werkloosheidscijfers manifest aanwezig blijven en niet dalen, terwijl andere groepen in de werkloosheidscijfers – iets genuanceerder bij ouderen, maar dat zult u straks wel zeggen – dalen.

U hebt in de sector van de uitzendarbeid en in de dienstensector met zelfregulering gewerkt. Mijn vraag is: is het niet hoog tijd om, naast sensibilisering, vorming, monitoring, onderzoek, klachtenbehandeling, ook in te zetten op de handhaving van deze belangrijke problematiek voor onze samenleving?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Voor de zoveelste keer staan we hier, naar aanleiding van een rapport dat nog eens bevestigt dat er een structureel probleem van discriminatie is op de arbeidsmarkt. Ben je een jaartje ouder, heb je een verkeerde naam of heb je een functiebeperking, dan heb je het minstens dubbel zo moeilijk om aan een job te geraken.

In februari 2015 hebben wij hier al een grondig debat gevoerd, naar aanleiding van de hallucinante cijfers over discriminatie in de sector van de dienstencheques uit het rapport van het Minderhedenforum. Wat was het resultaat van dat debat? Naar mening van mijn fractie was er te weinig ambitie. Maar u had zich toen

geëngageerd om een grootse sensibiliseringscampagne te organiseren. En u riep de sectoren op om aan zelfregulering te doen. Op dat vlak zei u: 'Neem het voorbeeld van de interimsector en doe aan zelfregulering.' Dat was het engagement.

En wat zien we na twee jaar? De sensibiliseringscampagne die was aangekondigd voor november is uitgesteld. Wat de zelfregulering betreft in de sectoren buiten de interimsector en de dienstenchequesector, die zelf ook aankondigde dat te willen doen, heeft geen enkele sector in het sectorconvenant het initiatief genomen om praktijktesten of een andere vorm van handhaving te doen. Ook de actualisering van het actieplan voor arbeidsmarktgerelateerde discriminatie is uitgesteld.

Minister, de anderen hebben niet stilgezeten. Gent heeft praktijktesten ingevoerd. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft gezegd dat het praktijktesten zal invoeren. Op federaal niveau heeft minister Peeters aangegeven dat hij zijn inspectie de opdracht heeft gegeven om samen met Unia de invoering van praktijktesten voor te bereiden.

Minister, wat zult u, naast de sensibiliseringsacties, de vrijblijvende sensibiliseringscampagne, doen om discriminatie beter op te sporen? (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik ben het met de drie vraagstellers eens dat we hierover al vaak hebben gesproken. Ik zou kunnen zeggen dat de Unia-cijfers Belgische cijfers zijn. Ik zou kunnen zeggen dat ze niet alleen gaan over de interim en over dienstencheques, maar dat ze het ook hebben over elke vorm van samenwerking op de vloer of tussen werkgever en werknemer. Ik zou kunnen zeggen dat alle aanwervingen mee zijn onderzocht. Ik zou dat allemaal naar voren kunnen brengen. Ik zou de cijfers kunnen relativiseren, met de asielzoekers die erbij zijn gekomen, of, mevrouw Claes, vorige week nog in de commissie, met de 10.000, gewoon door een verandering van wat er statistisch al dan niet moet worden opgenomen. Maar ik vind dat geen goede redenen om daar niet dieper op in te gaan.

Wat ik wel wil zeggen, is: het gaat hier over meldingen, niet over discriminaties. Dat hoeft niet hetzelfde te zijn. We hebben het duidelijk gezegd, ook in de commissie. Jullie weten dat mijn doelstelling is dat iedereen die denkt dat hij of zij discriminatie ondervindt, dat het best meldt. Dat je dan meer meldingen krijgt, wil eigenlijk bijna zeggen dat de actie slaagt. Ik wil niet dat iemand die het gevoel heeft dat hij wordt gediscrimineerd, dat niet zou melden. Maar je mag er dan ook niet de verkeerde conclusies uit trekken. Dat is het tweede punt.

Mijn derde punt is het belangrijkste. Wat doen we allemaal? Welke plannen zijn er allemaal? U moet niet nee schudden, mevrouw Kherbache. Er zijn er veel. Er zijn effectief de sectorconvenanten. Niet ik maar collega Peeters heeft gezegd dat hij wat ik al doe, met name sensibilisering via 'mystery calls', ook in andere sectoren zou willen doen. Want ik ben tot nu toe in België de enige die dat ooit heeft ingevoerd, sensibilisering van de sector zelf via 'mystery calls'. Collega's van andere partijen hebben dat in het verleden nooit gedaan. Nooit, niet op federaal, noch op Vlaams niveau. En de dienstenchequesector is nog maar net overgedragen en wat doen we daar? 'Mystery calls' door de sensibilisering via de sector zelf. Ik moet eerlijk zeggen: ik ben altijd verbaasd om te horen dat zelfs de bevoegde minister in de vorige Federale Regering dat allemaal niet heeft gedaan. Als het dan toch zo belangrijk was, waarom is het daar dan niet gebeurd? Was het toen niet nodig? Was er toen geen discriminatie, mevrouw Kherbache? Ik ben de eerste en de enige die met 'mystery calls' werkt, daar waar ik bevoegd ben. Dat is een belangrijk punt.

Wat de sectorconvenanten betreft, hebben heel wat van die sectoren effectief al een aantal acties opgenomen. Wij zijn nu bezig met die evaluatie. Op basis van

de goede voorbeelden die er zijn in de sectoren, wil ik in de volgende generatie sectorconvenanten verplichten dat er effectief acties rond discriminaties worden opgenomen. Maar ik moet niet wachten. Ik heb ondertussen eind vorig jaar al een brief gestuurd naar alle sectoren die een convenant hebben, om hen aan te sporen om acties te nemen.

Inzake het Actieplan Bestrijding Arbeidsgerelateerde Discriminatie (ABAD) zijn we nu aan het wachten op het advies van de SERV. Ik wil dat met de sociale partners doen. We gaan daar vooruit, maar elk op zijn tijd.

Voor de dienstencheques willen we de decretale basis maken om ervoor te zorgen dat elk dienstenchequebedrijf verplicht is mee te werken rond de mystery calls. Het ontwerp van decreet dat dit mee zal realiseren ligt nu – na principiële goedkeuring door de regering – bij de SERV.

Bij de voorstelling van de praktische uitvoering van de mystery calls hadden de vakbonden nog een aantal opmerkingen. Die nemen we nu mee naar de werkgevers zodat we praktisch de mystery calls in de dienstenchequebedrijven kunnen doen.

Mijn inspectie, u hebt daar vragen over, mevrouw Claes, moet zich beperken tot interim- en dienstenchequebedrijven. Inspectie op discriminatie bij aanwerving bij andere bedrijven of binnen een bedrijf is niet mijn bevoegdheid. Wij doen daar inspecties samen met de federale inspectie. Die zaken zetten wij zeker voort. We hebben ook gepland dat we bij de dienstenchequebedrijven naar administratieve sancties kunnen gaan. Ik denk dat daar een heel belangrijke stap nodig is.

Mevrouw Kherbache, u spreekt over een campagne om nog meer de rechten en plichten van iedereen duidelijk te maken. Dat zal op dat moment waarschijnlijk meer mensen aanzetten om een klacht in te dienen, omdat ze weten 'ja, ik word hier gediscrimineerd'. We hebben die tegengehouden, ik vond ze niet goed, en de sociale partners vonden het niet goed. Nu loopt de nieuwe tender. Eind maart hoop ik met de sociale partners een nieuwe goede keuze te kunnen maken, ik denk dat het beter is een goede campagne te hebben dan een slechte campagne.

Ik wil de perceptie tegenwerken. Ik heb gelezen dat ik Jobkanaal heb afgeschaft. Waarschijnlijk heb ik ook de diversiteitsconsulenten en de bijblijfconsulenten afgeschaft. Ik heb echter zowel aan de werkgevers als aan de vakbonden gevraagd dat ze iets zouden doen met hun tien jaar lange ervaring, dat ze met vernieuwende voorstellen zouden komen die het verschil kunnen maken. De werkgevers, Voka, zijn gekomen met WELT (werkervarings- en leertrajecten) en UNIZO met Jopstap. Dat zijn allemaal nieuwe programma's waar men een aanpak voorstelt voor alle vormen van discriminatie. We hebben daar resultaatsverbintenissen voor gemaakt. Ook dat is nieuw. Met de vakbonden hebben we ook nieuwe programma's gemaakt waarbij discriminatie op de werkvloer – wat strikt genomen niet mijn bevoegdheid is – zal worden aangepakt. Zij hebben daaromtrent programma's. Daarover heb ik nu het advies van de Inspectie van Financiën binnen, nu kan ik naar de regering gaan.

We hebben ook een programma opgezet met Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP) en met het Minderhedenforum vanuit de filosofie dat we vanuit het positieve gaan starten en niet vanuit de handicap of de beperking van die mensen.

Met het ESF hebben we drie grote projecten: onbewust discrimineren, arbeidsgehandicapten toeleiden naar een eigen bedrijf en de projecten rond kennis van talen en het doorbreken van het diplomadenken. Deze acties zijn allemaal gepland of allang in uitvoering. We proberen met de sociale partners of anderen het verschil te maken. Op die weg wil ik verder gaan en dan heb ik het nog niet

eens gehad over het meest essentiële aspect van mijn beleid: het omdraaien naar het kijken naar competenties en talenten van elk individu, los van zijn afkomst, zijn kleur, leeftijd of wat dan ook. (*Applaus bij de N-VA*)

Imade Annouri (Groen): Minister, u zegt dat het over meldingen gaat, dat klopt niet, het gaat over dossiers. Elk dossier dat Unia opent, kan 25 of 30 meldingen inhouden. Het gaat niet enkel over meldingen.

U zegt dat die zogezegde meldingen niet per se over discriminatie gaan. Maar Unia zelf noemt het 'vermoedelijke discriminatie'. Zij zijn geen rechtbank, zij kunnen geen uitspraak doen. U hebt wat mij betreft geen recht om dat argument te gebruiken, want Unia doet daar onderzoek naar. Als u zelf wilt beschikken over objectieve cijfers, dan had u als overheid maar praktijktesten moeten invoeren, dan had u de ideale tool in handen om ervoor te zorgen dat u als Vlaamse overheid zelf over objectieve cijfers kon beschikken. U wou dat niet doen, want u wou niet sanctioneren of stigmatiseren.

Wel, minister, met dit beleid wordt iemand met de verkeerde naam gesanctioneerd op de arbeidsmarkt. Met dit beleid wordt iemand met de verkeerde leeftijd gesanctioneerd op de arbeidsmarkt. Met dit beleid wordt iemand met een functiebeperking keer op keer kansen ontnomen. Minister, als u echt wilt beschikken over duidelijke cijfers, gaat u dan eindelijk echt verantwoordelijkheid opnemen? Gaat u eindelijk die praktijktesten uitrollen op Vlaams en federaal niveau?

Of gaat u, naar aanleiding van elk onderzoek, steeds opnieuw dezelfde maatregelen naar voren schuiven, hoewel we bij elk rapport moeten vaststellen dat er zich geen verbetering voordoet? (*Applaus bij Groen*)

Sonja Claes (CD&V): Minister, het was voorspelbaar. Er is veel gebeurd op het vlak van preventie. Vakbonden en werkgevers waren erbij betrokken. Iedereen is bezig of staat klaar om iets te ondernemen. Maar het probleem is zo groot dat acties niet zullen volstaan om een trendbreuk te realiseren. Ook handhaving is nodig. Vergelijk het met autorijden: als er geen sanctie volgt wanneer we 120 km per uur rijden waar we slechts 90 mogen rijden, dan houden we ons niet aan de regels. Dat is het probleem: er is handhaving nodig om ervoor te zorgen dat de acties echt renderen. (*Applaus bij CD&V*)

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, vroeger was Vlaanderen op het vlak van discriminatiewetgeving een echte voorloper. Zelfregulering is geen verdienste van u, minister. Herinner u het grote schandaal in de interimsector, met T-interim en Mailprofs. Twee legislaturen geleden hebben actiegroepen als KifKif en de vakbonden de zaak aangekaart. Toen engageerde de sector zich om aan zelfregulering te doen. De sector zei zelf te worden beschadigd door de rotte appels. Dat was hun verdienste. Hetzelfde geldt voor de sector van de dienstencheques. Zij zorgen voor zelfregulering, en niet u.

Maar u hebt een grote bevoegdheid: de handhaving van de normen en de regels. U hebt daarvoor een inspectie. Maar de inspectie zegt dat men niet over de instrumenten beschikt om discriminaties vast te stellen. Vandaar het belang van praktijktesten. Geef de inspectiediensten de opdracht om samen met een universiteit die testen uit te werken. Dat zou veel meer opleveren dan een sensibiliseringscampagne. (*Applaus bij sp.a en CD&V*)

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik wil focussen op discriminatie op basis van leeftijd, die met 126 procent is gestegen. Eind september trok Unia aan de alarmbel over de stijgende leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt. Die discriminatie begint al rond de leeftijd van 45 jaar. Dat is

verontrustend. Zonder afbreuk te doen aan die alarmerende stijging, moet die tendens toch worden genuanceerd. Het gaat over meldingen waarvan de gegrondheid nog moet worden vastgesteld. Ook is het zo dat men vandaag sneller dan vroeger de stap zet om een klacht in te dienen. Dat laatste is natuurlijk een goede zaak, want discriminatie is onaanvaardbaar.

De Vlaamse Regering heeft gekozen voor autoregulering. Het is dan ook erg belangrijk dat het probleem erg gedetailleerd in kaart wordt gebracht en wordt onderzocht in hoeverre factoren als verloning en vooroordelen tegenover ouderen en verplichte outplacement meespelen. Kunnen de factoren die discriminatie in de hand werken niet beter in kaart worden gebracht, met het oog op een adequate monitoring en dito autoregulering?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, ik heb geen zin om op basis van de cijfers van Unia mee te doen aan een hetze tegen werkgevers. Ik denk dat werkgevers op basis van competenties mogen aanwerven wie ze willen, zonder dat ze zich daarvoor moeten verantwoorden.

Dat betekent niet dat we blind zijn voor de noden van bijvoorbeeld mensen met een arbeidshandicap en die van 50-plussers. Dat zij vooralsnog te weinig aan bod komen op de arbeidsmarkt heeft niet alleen met de keuze van de werkgevers te maken, maar vooral ook met een beleid dat er niet voor zorgt dat de aanwerving van die mensen aantrekkelijk genoeg is. Als ik dan kijk naar de eerder dwaze opmerking van Unia dat te veel personeelsbestanden te blank en te mannelijk zijn, dan denk ik dat we de miljoenen euro's overheidsgeld die naar die instelling gaan beter zouden gebruiken om bedrijven aan te moedigen om bijvoorbeeld mensen met een arbeidshandicap aan te werven. Ik roep dus op om geen antidiscriminatiehetze te voeren, maar wel om een beleid te voeren waarmee onze arbeidsgehandicapten en ouderen echt zijn gebaat.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Als ik de collega's bezig hoor, is het net alsof er niets gebeurt. Ik wil het accent toch eens leggen op de verschillende acties van de minister, en die zijn zeer positief. Het is de allereerste keer dat er zoveel werk wordt gemaakt van de verschillende acties, zowel door de overheid als door de politiek. De samenwerking met Unia is zeker zeer belangrijk. Zij staan het dichtst bij de mensen. De minister heeft in de commissie verklaard dat er nog gesprekken komen met Unia in de loop van 2017 om de verschillende mogelijkheden met betrekking tot zelfregulering uit te werken. Op dit moment van het jaar is het nog iets te vroeg om daar al conclusies uit te trekken of om andere standpunten uit te werken.

Het meldpunt is inderdaad bekender gemaakt, waardoor er meer meldingen zijn. Daar moeten we de juiste conclusies uit trekken. Er is wel een campagne geweest om dat meldpunt kenbaar te maken bij de burgers.

We hebben in de commissie gezegd dat we het ABAD in mei gaan evalueren. De eerste grote evaluatie komt eraan in juni. Collega's, laten we dit probleem opnemen, maar in de commissie.

Minister Philippe Muyters: Ik wil toch enkele reacties meegeven. Meer dossiers betekent niet automatisch dat er meer discriminatie is. Wat wil ik hiermee zeggen? Als dankzij de acties die zijn ondernomen en die er nog zullen komen, mensen die in het verleden de stap niet zetten naar een meldpunt, dat vandaag wel doen, dan wil dat vooral zeggen dat er meer meldingen en dus meer dossiers

zijn. Het kan ook zijn dat er meer discriminatie is. Het kan ook gewoon zijn dat er meer wordt gemeld dan in het verleden door de acties die zijn genomen.

De grote actie die we met de sociale partners willen ondernemen, is erop gericht de rechten en de plichten en de meldpunten heel duidelijk kenbaar te maken. Het gevolg zou kunnen zijn dat er effectief nog meer meldingen zijn, meldingen die ook belangrijk zijn, mevrouw Claes, om te kunnen controleren, om er inspectie op af te kunnen sturen. Dat is zeer essentieel.

Ik wil ook herhalen dat ik alleen kan handhaven bij interim- en dienstenchequebedrijven. Dat doen we, maar daar zullen klachten en meldingen een groot en belangrijk onderdeel zijn om de handhaving te kunnen voeren. Daarvoor staan we klaar, dat zijn we aan het doen, dat zullen we voortdoen. We hebben de administratieve boete, die het gemakkelijk maakt om sancties op te leggen. In het verleden was dat niet het geval voor de dienstenchequebedrijven.

Mevrouw Kherbache, u hebt deels gelijk. De interimsector heeft in het verleden zelf initiatieven genomen. U hebt geen gelijk als we het hebben over de dienstenchequebedrijven. Dat is uitdrukkelijk gebeurd door mijn tussenkomst. Als het wel zo was geweest, waarom heeft de federale minister op het moment dat ik met de interim afspraken hebt gemaakt op eigen initiatief, niet hetzelfde gedaan bij de dienstenchequebedrijven? Ik heb het wel gedaan in Vlaanderen. Zij heeft het toen niet gedaan op het federale niveau. Het was een federale materie. Ik moet dus eerlijk zeggen: ik begrijp dat niet altijd. Ze kon dat niet alleen bij de dienstenchequebedrijven hebben opgelegd. Ze kon dat bij alle sectoren hebben opgelegd. Overal kon ze de mysterycalls hebben gedaan, gesensibiliseerd of via de inspectie. Maar neen, dat is niet gebeurd. We doen het in Vlaanderen op de twee domeinen. Waar ik bevoegd ben, gebeurt het in samenwerking met de sector zelf, uiteraard gesteund en soms een beetje gepusht door mijzelf.

Als jullie denken dat die mysterycalls de deus ex machina zijn die morgen alle discriminatie wegneemt, wel, zo werkt het niet. Als mensen niet beseffen dat ze discrimineren, als mensen denken dat dat kan en mag, zelfs met een sanctionering ... Ik denk dat sensibiliseren er moet voor zorgen dat mensen gaan kijken naar talenten en competenties en over de rest heen kijken. Dat is de essentie van de zaak. Ik geloof niet dat je dat met een stok eruit kunt slaan. Het is een sensibilisering, het moet onze zware overtuiging zijn dat je niet naar de handicap van iemand kijkt, maar naar wat die mensen kunnen, dat je niet naar de leeftijd of de kleur of het geslacht van die mensen kijkt. Zolang we dat niet doen ... *(Applaus bij de meerderheid)*

Dat klopt je er niet uit met een stok.

Mevrouw Talpe, ik moet één ding corrigeren. U had het over de stijging met 125 procent. U vroeg aan mij hoeveel werklozen van 55 tot 59 jaar of ouder dan 60 jaar er extra zijn ingeschreven ten gevolge van het feit dat er federaal minder vrijstellingen zijn gegeven. In 2015 waren er 125 procent meer inschrijvingen ten opzichte van 2014 ten gevolge van het beperken van de vrijstelling. Het was dus niet zo dat de werkloosheid zo sterk was gestegen. Ik heb gevraagd aan VDAB of men die cijfers kon corrigeren, maar men kon dat om een of andere reden niet. Mochten we echter die cijfers kunnen vergelijken met de cijfers die vroeger werden gebruikt, dan zouden we wellicht zien dat er ook bij die 60-plussers een daling van de werkloosheid zou zijn geweest. Bij alle 50-plussers waren er in januari 2017 bijvoorbeeld 5,3 procent minder werklozen ten opzichte van januari 2016. Dat wil ik wel naar voren brengen. Ik zou dus toch niet durven te zeggen dat dit niet werkt. We zien dat dit daadwerkelijk zijn effect heeft.

Ik denk dat ik daarmee alle bijkomende elementen heb behandeld. Ik hoop dat we ter zake samen de kar kunnen trekken, niet om met de stok te zwaaien, maar

vooral om samen te sensibiliseren en ervoor te zorgen dat iedereen gaat zoeken naar wat iemand kan en kent, en naar de manier waarop we dat kunnen inzetten in onze arbeidsmarkt. *(Applaus bij de N-VA)*

Imade Annouri (Groen): Minister, collega's, eerst en vooral over de interpretatie van die meldingen. Er is één onderzoek, dat van Unia, en Unia zegt zelf dat er een stijging is van discriminatie. Neen, neen, dat staat letterlijk op de website. Een stijging van discriminatie. Nu, we hebben geen ander onderzoek. Ah neen, minister, want de overheid neemt zelf geen verantwoordelijkheid om zelf over cijfers te beschikken, dus we moeten daarop afgaan.

Minister, eerlijk gezegd, ik geloof u niet meer. Ik hoor u heel graag praten, en in het begin gaf ik u zelfs het voordeel van de twijfel. Ik heb dat hier letterlijk gezegd. De tegenstelling tussen uw geveugelde woorden en wat u doet, is echter ontzettend groot. U morrelt wat in de marge, u voert een versnipperd beleid, maar echt zelf verantwoordelijkheid opnemen, beschikken over objectieve cijfers en niet alleen maar sensibiliseren tot zelfregulatie, maar ook diegenen sanctioneren die de wet hardnekkig blijven overtreden, neen, dat is een brug te ver. Wel, minister, ik voorspel u, en ik zeg aan de mensen die nu op discriminatie botsen, dat we hier volgend jaar waarschijnlijk weer staan, met weer een rapport, en dat uw beleid daar niets aan zal hebben veranderd. *(Applaus bij Groen)*

Sonja Claes (CD&V): Als we aan iedereen hier in de zaal zouden vragen of ze denken dat er qua werkgelegenheid wordt gediscrimineerd op het vlak van ras, op het vlak van leeftijd, op het vlak van handicap, dan denk ik dat iedereen 'ja' zegt. Overall, trouwens. We hebben die cijfers niet nodig. Of dat nu is gestegen of niet, of dat nu meldingen zijn of niet, dat maakt allemaal niets uit. Minister, we stellen alleen vast dat aan het beleid dat de voorbije zeven jaar is gevoerd, een stukje ontbreekt of dat dat onvoldoende wordt uitgebouwd, en dat is die handhaving. Ik blijf ter zake bij mijn standpunt. We kunnen heel veel acties doen. U zegt geen stok te willen. Ik denk dat we echt wel een stok nodig hebben. *(Applaus bij CD&V en sp.a)*

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, u verwijst naar het verleden en klopt uzelf op de borst. U vraagt waarom de praktijktests in het verleden nooit zijn ingevoerd. Heel eenvoudig, toen was er een partij, sp.a, die daarvoor op de barricaden stond, en ook een minister. Maar haar collega's? Open Vld was altijd tegen. Verder in het verleden was CD&V daar ook tegen, maar nu zijn de geesten gerijpt. Nu hebt u coalitiepartners die daarvoor zijn. In Gent zijn praktijktests ingevoerd, samen met Open Vld. In Brussel wil men ze invoeren. Waar wacht u dus op? Nu bent u de enige minister van Werk die op dat vlak nog op de rem gaat staan, terwijl de alarmsignalen luid zijn. *(Opmerkingen van Matthias Diependaele en Kris Van Dijck)*

De werkzoekenden die willen werken maar geen kans krijgen vanwege hun naam, hun leeftijd of hun functiebeperking rekenen op een minister van Werk die aan hun kant staat. Maar u laat hen in de steek, minister. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de activering van bruggepensioneerden

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, eerst en vooral een verontschuldiging, want de titel van de vraag is fout. Het brugpensioen is al een hele tijd geleden afgeschaft. Het gaat nu over het stelsel van werkloosheid

met bedrijfstoeslag (SWT). Het gaat wel degelijk over de SWT'ers waarover de cijfers vandaag in de krant staan.

Minister, ik zal u eerst zeggen waarover ik u geen vraag zal stellen. Ik zal u geen vraag stellen over het federale beleid om stapsgewijs de toegang tot het brugpensioen, tot het SWT, te verstrengen. Dat is niet nodig. Het federale beleid is duidelijk: u steunt het, uw partij steunt het. We hebben vorige week nog gezien dat het interprofessioneel akkoord (IPA), waarin de sociale partners de bepalingen over het verder verstrengen van de toegang tot het SWT duidelijk hebben afgesproken, gesteund wordt door de federale meerderheid. Ik ga ervan uit dat u uw federale collega's steunt en dat u vindt dat minister Jan Jambon zijn werk goed doet.

Waar ik u wel vragen over wil stellen, is over de resultaten van ons Vlaamse beleid inzake het SWT. U hebt gisteren zelf een aantal cijfers rondgestuurd, na vragen van mevrouw Talpe en de heer Ronse vorige week. Daaruit bleek dat de cijfers van 2015, het eerste jaar waarover we volledige cijfers hebben, niet goed zijn. In 2015 gingen er welgeteld 79 mensen vanuit het SWT terug aan de slag, op een totaal van 3319 die bij VDAB waren ingeschreven. Dat is 2,3 procent. In het eerste halfjaar van 2016 zaten we op 2,4 procent.

Ik heb in 2012 ook cijfers gevraagd over het activeren van mensen uit het systeem van het SWT. Toen zaten we nog op een doorstroom naar werk van 4 tot 5 procent. Het resultaat is dus gehalveerd. En het was toen al niet goed. Het is nu nog slechter.

Nochtans zijn er redenen om aan te nemen dat het nu iets vlotter zou moeten gaan om mensen vanuit het SWT naar de arbeidsmarkt te doen doorstromen. Er is de verstrenging van de toegang tot de arbeidsmarkt. De beschikbaarheidsvereiste is duidelijk bepaald. De arbeidsmarkt zelf is geëvolueerd en is voor een deel krapper geworden. De nood aan geschikte profielen, aan geschikte mensen is heel sterk aanwezig bij heel veel bedrijven. De SWT'ers kunnen de bedrijfstoeslag, die hun door hun vorige bedrijf is uitbetaald, behouden op een fiscaal gunstige manier. Mensen die in een SWT zijn, die werkloos zijn en opnieuw aan de slag gaan, kunnen voor een zeer mooi loon een einde aan hun carrière breien.

Minister, wat zult u doen om die barslechte cijfers op te krikken met uw eigen bevoegdheden? Wat zult u doen om ervoor te zorgen dat er meer SWT'ers naar de arbeidsmarkt doorstromen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik begin met te zeggen dat ik geen enkel bedrijf of werknemer die in het SWT zit met de vinger wijs. Dat heb ik al elke keer gezegd. Zij nemen de wetgeving zoals zij is, zoals zij 25 jaar geleden werd gestart en zoals zij ondertussen is verstrengd. Van mij mag zij nog verstrengen. Wij wijzen niemand met de vinger. Wij zeggen op geen enkele manier dat dit niet kan. De wetgeving is er en we kunnen haar dus toepassen.

Welk beleid heb ik de afgelopen zeven jaar gevoerd ten aanzien van 50- en 55-plussers? Ik geef een voorbeeld. In 2009 werden mensen van 52 al niet meer geactiveerd door VDAB. We hebben die leeftijd stelselmatig verhoogd.

Mevrouw Talpe, ik wou daarnet al meer cijfers geven over de resultaten. De resultaten zijn er. Er zijn nog nooit zoveel 50- of 55-plussers actief geweest als vandaag. De 50- tot 59-jarigen waren in januari 2017 in vergelijking met januari 2016 met 8,1 procent minder. Ik heb dus de indruk dat we steeds meer zien dat 55-plussers kans maken op de arbeidsmarkt. De maatregelen helpen, van RSZ-kortingen (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) over competenties opdoen via

stages en weet ik veel wat allemaal, zowel voor diegenen die erin zijn, want we hebben er meer aan het werk, als voor diegenen die erin kunnen komen.

Wat blijkt? En ik ben blij dat u het zelf zei dat het ook voor die SWT'ers zou moeten zijn. Wat zien we? Neen, voor die SWT'ers is er niet. Er is één groot verschil tussen die andere en deze, namelijk dat die ene geen SWT zijn om op terug te vallen, of ook geen SWT hebben om op terug te vallen, en die andere wel. En dus is mijn gevoel, en niet meer dan mijn gevoel, en ik stel u de vraag: ziet u nog andere redenen waarom de ene 55-plusser, die geen SWT heeft, en de andere, die wel SWT heeft, waarom de ene wel geactiveerd kan worden en de andere niet geactiveerd kan worden? VDAB en ik voeren hetzelfde beleid, wij allebei.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik denk dat u heel mooi illustreert waar het probleem zit, mijnheer Muyters. Uiteraard is het kader waarin de SWT'ers zich bij VDAB aanmelden, anders. De omstandigheden zijn voor hen een stukje anders. Maar dat vergt ook een aangepaste aanpak, een aangepast beleid. En wat zie ik? U behandelt deze groep net als alle andere, terwijl we daar een specifieke aanpak nodig hebben.

In het verleden bleek al dat VDAB nauwelijks aangepaste vacatures bezorgde aan deze mensen, dat VDAB nauwelijks aandacht gaf aan deze mensen, omdat ze net uw gevoel deelden. U gaf de mensen van VDAB het gevoel dat het toch niet de moeite was om inspanningen te doen voor deze groep. Wel, de omstandigheden zijn veranderd. Het federale beleid is veranderd. Het is tijd dat we met het Vlaamse beleid ook mee evolueren en dus effectief werk maken van een aanbod op maat, ook voor deze groep. Bovendien hebt u zelf ook de stok achter de deur. U kunt ook de sanctie eventueel nog gebruiken, mocht de medewerking daar effectief achterwege blijven.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, ik vind het al goed dat u aangaf SWT'ers niet te willen viseren, want in de krant las ik dat u zei dat het gedaan moet zijn dat SWT'ers zich in het brugpensioen of in het SWT wentelen. Ik vind het echt ongepast om ouderen die ontslagen worden, af te schilderen als profiteurs. Maar dit gezegd.

Wat kunnen we nog meer doen, zegt u. Mijn vraag is: weet u dat bij SWT'ers vaak bij het ontslag een outplacementkantoor eerst aan de slag gaat voor de activering? En hebt u eigenlijk al een doorlichting gedaan van de activeringsprogramma's van outplacementkantoren, en meer concreet in het kader van herstructureringen? Als u vindt dat men onvoldoende activerend is, hoeveel herstructureringsplannen hebt u al negatief geadviseerd op dat vlak? Want in het kader van de regionale toetsing hebt u inderdaad die stok achter de deur.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, u gaf zelf aan dat het enige verschil dat u zag tussen de ene groep en de andere groep 55-plussers, SWT was. U insinueerde daar inderdaad dat ze zich wel nestelen in een soort gemakkelijke hangmat en daardoor niet actiever zijn op de arbeidsmarkt. Maar ik ben blij dat u dat rechtzet. Ik ben blij dat u 'neen' knikt. Dat is een heel duidelijk signaal.

Het tweede punt gaat over VDAB. Het toesturen van vacatures naar die mensen, daar is ook heel wat fout in gelopen. Ik denk dat u vooral daar ook naar moet kijken, in plaats van uw gevoel te volgen, zoals u zelf hebt gezegd, en op basis van één element daar uitspraken over te doen in de pers.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Voorzitter, ik wil ook het woord nemen bij deze belangrijke problematiek. Ik denk, collega Bothuyne, dat een van de echte redenen van het SWT of het ontslaan van oudere werknemers niet hun leeftijd is, maar toch ook heel vaak nog de kostprijs. Mochten we een andere looncurve kunnen hanteren, dan zouden we zeker en vast ook een aangepaste werkdruk kunnen verkrijgen. Ik zal zeker niet nalaten om de collega's van mijn fractie op het federale niveau daarover aan te spreken. Ik denk dat ik daarvoor in u ook wel een medestander zal vinden.

Ik denk dat het grootste struikelblok die link tussen anciënniteit en verloning is. Het is nu eenmaal zo, dat moet federaal voor eens en voor altijd geregeld worden. En verder zou ik zeggen dat we vanuit Vlaanderen onze RSZ-korting onverkort moeten handhaven, sowieso. Want het is wel een mindere loonkost en toch een stimulans om die oudere werknemers aan te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, we maken inderdaad vooruitgang voor 55-plussers, maar een doorstroom van 2 procent voor die SWT, daar wordt niemand vrolijk van – wij niet, u niet en hopelijk minister Peeters ook niet. De hamvraag is dus hoe we die doorstroom kunnen verbeteren op een manier die uiteraard niet voor sociale onrust zorgt.

De focus moet ook liggen op de SWT'er zelf. Velen onder hen zijn absoluut arbeidsbereid. Een aantal sleutels liggen federaal. Het is ook evident dat Vlaams en federaal elk op hun eigen bevoegdheden kijken waar men dit kan aanpakken en verbeteren.

Belangrijk is toch dat we kiezen voor samenwerking. Die samenwerking geldt ook voor de sociale partners. De huidige SWT-regeling baadt nog altijd te veel in een sfeer van desactivering in plaats van activering. Bij de werkgevers- en werknemersorganisaties moet er een mind switch komen.

Minister, wat zult u ondernemen om met uw federale collega na te gaan waar die knelpunten zitten op Vlaams en op federaal niveau? Zult u in overleg treden met de sociale partners?

Minister Philippe Muyters: Ik wil daar gerust met mijn federale collega Peeters over spreken. Eén ding zien we: het alternatief om vijf dagen te gaan werken, is voor veel mensen zwaar in vergelijking met wat ze dan meer verdienen. Dat betekent niet dat ze profiteurs zijn. In het artikel zult u gelezen hebben dat ik gezegd heb dat ik niemand met de vinger wijs. Vandaag heb ik dat herhaald. De wetgeving is zo en wordt zo door de werkgevers en door de werknemers toegepast. Ik spreek dus niet van profiteurs, maar als je vijf dagen per week niet moet werken en je een werkloosheidsuitkering krijgt en daarbovenop een werkgeversuitkering, en het alternatief is om vijf dagen te gaan werken en een beetje meer te verdienen, dan kan ik begrijpen dat heel wat mensen niet gemotiveerd zijn om die stap te zetten.

Mijnheer Bothuyne, dat is het belangrijk punt. De wettelijke verplichtingen voor SWT'ers en de anderen zijn verschillend. We doen wat we moeten doen. De activering van SWT'ers is niet dezelfde als van andere 55-plussers.

Mevrouw Kherbache en mijnheer Annouri, het toesturen van de vacatures is een afspraak met de sociale partners, en dat geldt voor alle 55-plussers. Dat gaat dan niet om automatische matching van vacatures maar om meer gepaste jobaanbiedingen. Op vraag van het parlement heb ik navraag gedaan bij de sociale partners in de raad van bestuur van VDAB. Ik heb daar nog geen antwoord op gekregen. Wanneer dat wel gebeurt, zal ik kijken of ik het voldoende

vind om het niet door te trekken. Dat is niet voor SWT'ers, maar voor alle 55-plussers. Het is dus niet zoals de heer Annouri zegt dat het anders is voor SWT'ers. Het is anders voor 55-plussers. En toch zien we bij 55-plussers positieve resultaten inzake anciënniteit, looncurve, enz.

Kortom, er is niet één probleem, maar een samenspel van knelpunten. Er is dus ook een veelheid aan oplossingen. Het verstrengen van de SWT-regeling of de afschaffing ervan voor de nieuwe instroom, zou een van die maatregelen kunnen zijn. Anciënniteit kan ook een element zijn. Opleiding en ervoor zorgen dat die mensen binnen de arbeidsmarkt voldoende waarde hebben, is vandaag zeer belangrijk. Het idee om samen met de sociale partners eindelijk ons opleidings-instrumentarium te veranderen, is ook nog een belangrijk element. Ik zou zo nog even kunnen doorgaan.

Mevrouw Kherbache, ik heb geen enkel negatief advies met betrekking tot de outplacementregeling, want er wordt wettelijk bepaald wat in die outplacement-regeling vervat moet zijn. Bij alle voorstellen zegt mijn administratie dat ze ruim voldoen aan de wettelijke bepalingen van outplacement. Kortom, als we 55-plussers meer aan het werk willen krijgen, moeten we een reeks maatregelen nemen en is de verdere en snelle verstrenging van nieuwe instroom via SWT daar zeker een element van.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. We moeten focussen op de oplossingen waarvoor we de hefboomen zelf in handen hebben.

Ik zou u willen vragen om aan de raad van bestuur van VDAB te vragen om een en ander door te lichten en om samen met uw administratie na te gaan op welke manier die adviezen kunnen worden toegepast. Want intussen gaat het om meer dan adviezen en kunt u de plannen die bij herstructurering worden opgemaakt, beoordelen. U kunt zeggen of het goed of niet goed is, en u hebt een beslissende stem in het gebruik van SWT in Vlaanderen. Tot op vandaag laat u het alleszins onverkort doorgaan. Ik denk dat u die bevoegdheid moet gebruiken om een sterkere begeleiding uit te werken, meer op maat van deze groep, want ik ben ervan overtuigd, net als u, dat er veel talent zit dat we nu verloren laten gaan. Ik reken erop dat u dat talent aan boord hijst en houdt.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de normen voor luchtkwaliteit die Vlaanderen hanteert in het beleid tegen luchtvervuiling

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik denk dat iedereen die het dossier 'fijn stof en luchtvervuiling' in De Standaard van dit weekend heeft gelezen, toch een beetje stil is geworden. Fijn stof kost ons negen maanden van ons leven, tienduizenden doden, luchtwegeninfecties, een vijfde van de longkankers, hart- en vaatziekten, een achteruitgang van de schoolse prestaties, vroeggeboortes: de wetenschappelijke bewijslast wordt stilaan enorm.

Toch, minister, heeft het beleid die sense of urgency blijkbaar nog niet helemaal door. U blijft ons op geregelde basis sussen in de commissie of in de plenaire vergadering dat de resultaten goed zijn, dat Hans Bruyninckx u nog heeft gefeliciteerd met uw beleid, dat het al drie jaar op rij is dat we de Europese doelstellingen halen, dat we de jaargemiddelden niet overschrijden en dat de pieken niet worden overschreden. Minister, het wordt stilaan duidelijk dat die Europese normen geen gezondheidsnormen zijn. Het zijn normen die ook economisch en politiek zijn bepaald. Het is het hoogste politiek en economisch haalbare, maar

absoluut niet voldoende om de gezondheid van onze mensen in Vlaanderen en in Europa te blijven garanderen.

Minister, in de Verenigde Staten zijn de normen de helft strenger. In Europa hanteren wij voor PM_{2,5} 25 microgram per kubieke meter; in de Verenigde Staten is dat 12 microgram. De Wereldgezondheidsorganisatie wil het nog strenger: als men gezondheidswinst wil boeken, dan moet men tot 10 microgram per kubieke meter durven te gaan.

Minister, in de commissie hebt u gezegd dat u een nieuw luchtkwaliteitsplan moet opstellen. Hoe staat het daarmee? Bent u van plan om de normen die de Wereldgezondheidsorganisatie vooropstelt – en waarmee we pas gezondheidswinst zullen boeken –, in uw beleid op te nemen in een nieuw plan en maatregelen te treffen die ervoor zullen zorgen dat we die normen binnenkort halen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Meuleman, we hebben er inderdaad al vaak van gedachten over gewisseld, ook in de commissie. Het antwoord is ja. Uiteraard is ons streefdoel de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie te halen. Ik heb ook nooit iets anders beweerd.

We halen nu inderdaad drie jaar op rij de Europese grenswaarden. Dat is goed nieuws. Juist daarom, omdat we nog verder willen gaan, nemen we bijkomende maatregelen. We doen dat nu al. Ik wil verwijzen naar de lage-emissiezones die verder gaan dan wat de Europese normen ons opleggen, want het gaat inderdaad om de meest schadelijke fracties in de wagens die we uit de lage-emissiezones weren. Dat is ook de reden waarom we een nieuw fijnstofactieplan opmaken in Vlaanderen. U weet dat we daar volop mee bezig zijn en dat het streefdoel is om tegen eind van dit jaar het nieuw fijnstofactieplan klaar te hebben.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, op mijn vraag die ik in de commissie gesteld heb in januari, hebt u gezegd dat u dat luchtkwaliteitsplan zou opmaken en dat u de Europese normen zou vooropstellen. We zullen ervoor zorgen dat we in Vlaanderen de Europese normen op het vlak van luchtkwaliteit en onder andere fijnstof zullen behalen. Ik heb het verslag daarnet nog eens nagelezen om zeker te zijn dat ik mijn eindtermen begrijpend lezen wel goed heb behaald, maar inderdaad, zo staat het er letterlijk in.

Minister, dat is niet ambitieus genoeg om ervoor te zorgen dat de gezondheidsdoelstellingen worden gehaald. Ik heb het gevoel dat het een beetje is zoals bij het roken. In de jaren 50 waren er de eerste harde bewijzen dat er echt een verband was tussen roken en kanker.

Maar het heeft nog tot in de jaren 70 geduurd voor er effectief beleidsmaatregelen waren. Twintig jaar hebben we erover gedaan en we weten nochtans hoe slecht roken is. En nog altijd is de lobby machtig en geven we toe aan de tabakslobby. Ik hoop dat het niet hetzelfde zal zijn met fijn stof en dat wat we nu weten, veel sneller zal worden omgezet in beleid en er geen twintig jaar over zullen doen. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mevrouw Meuleman, wij staan natuurlijk op het standpunt dat we zo ver mogelijk moeten gaan, zoals de minister ook zegt, in de richting van de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie, maar wel altijd in een internationale context en zeker in een Europese context. We weten allemaal dat het een probleem is dat grensoverschrijdend is. Hoe verder we hier kunnen gaan, hoe beter, maar toch graag in afspraak met onze Europese collega's.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, propere lucht is uiteraard een recht, net als drinkbaar water en eetbaar voedsel. En uiteraard is het een goede zaak, we hebben het daar al meermaals over gehad in de commissie, dat de luchtkwaliteit verbeterd is. We moeten op datzelfde elan verder gaan en de noodzakelijke maatregelen blijven nemen.

Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om te informeren naar de stand van zaken betreffende het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Regering en de gewesten over de bijkomende reductiedoelstellingen van het Protocol van Göteborg.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik waardeer de inspanningen om te proberen voldoen aan de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie maar ik wil toch oproepen om verder te kijken dan enkel de normen. Dit is in de eerste plaats een discussie over maatregelen over hoe snel we bijvoorbeeld niet alleen voor wagens maar ook voor bussen het dieselverkeer uit ons verkeer kunnen halen. Hoe kunnen we inderdaad, mijnheer Vandaele, Europese buurlanden, want van daar komt een groot deel van de vervuiling, oproepen en zelfs proberen te dwingen om hier mee concrete maatregelen te nemen? Hoe gaat Vlaanderen heel actief ijveren voor strengere normen op Europees niveau en voor strengere maatregelen op Europees niveau? Want al te vaak wordt de verwijzing naar buurlanden gebruikt om samen niets te doen. Zeker in de positie waarin wij zitten, zou de verwijzing naar Europa de vraag moeten zijn waarom het zolang duurt vooraleer wij eisen dat er iets gebeurt en desnoods zelf het voorbeeld geven.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Minister, het debat over luchtvervuiling eindigt altijd in dezelfde patstelling. U zegt dat er een verbetering is van de luchtkwaliteit het afgelopen jaar, wat klopt, maar de critici zeggen dat we de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie niet halen, wat ook klopt. U zegt dat u ook die gezondheidsnormen van de Wereldgezondheidsorganisatie wilt halen. Dat is heel leuk, maar er is geen enkel beleidsdocument waar die Wereldgezondheidsorganisatienormen voor fijn stof als beleidsdoelstelling in staan, geen enkel, minister. En anders mag u ze afleveren aan de parlementsleden. Ik heb me geïnformeerd, ik heb zelf gezocht, maar er is geen enkel beleidsdocument waar die gezondheidsnormen voor fijn stof in staan. Minister, zult u dat veranderen?

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Meuleman, u zegt dat ik een plan wil opmaken om de Europese normen te halen. Ik heb daarnet heel uitdrukkelijk gezegd, en u weet dat, dat wij al drie jaar lang die Europese grenswaarden halen. Beweren dat wij niet zouden aftoetsen aan de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie, klopt helemaal niet. De rapporten worden opgemaakt door de Vlaamse Milieumaatschappij en daarin wordt telkens verwezen naar die normen van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): We halen nergens die normen, dat staat ook in die rapporten. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Minister Joke Schauvliege: En dat toont aan dat we effectief werken richting die normen van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Wanneer wij een rapport moeten afleveren aan Europa, moeten wij aantonen dat wij voldoen aan die Europese normen. Dan wordt dat daarop afgespiegeld en op die manier voorgelegd aan Europa. Dat is ook logisch, want dat is een verplichting die ons vanuit Europa wordt opgelegd.

En natuurlijk, als wij een rapport moeten afleveren aan Europa, moeten wij aantonen dat we voldoen aan de Europese normen en wordt het daarop afgespiegeld en op die manier aan Europa voorgelegd. Dat is logisch, want het is een verplichting die ons door Europa wordt opgelegd. Het is goed om te pleiten voor nog strengere Europese normen, en ik ben daar ook voorstander van, maar weet dat op dit moment 22 van de 27 lidstaten die normen niet halen. Het zijn normen die we stap voor stap halen. We halen ze in Vlaanderen en willen nog verder gaan, maar het is voor alle lidstaten moeilijk om die normen te halen omdat we stap voor stap vooruit moeten gaan.

Ik wil ook aansluiten bij wat de heer Vandaele zegt: stel dat we morgen al onze fabrieken sluiten, dat we alle wagens van de weg nemen, dat we alle stookinstallaties stilleggen, dan nog, zullen we zien, als het oostenwind is, dat we de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie niet halen omdat de wind de lucht richting Vlaanderen blaast. Het moet dus inderdaad grensoverschrijdend, Europees, worden aangepakt.

Daarmee wil ik niet zeggen dat we geen maatregelen nemen. Uiteraard nemen we maatregelen. Ik heb daarnet verwezen naar de lage-emissiezones, maar ik wil ook verwijzen naar de vergroening van de autofiscaliteit. Zowel in de belasting op de inverkeerstelling als in de jaarlijkse verkeersbelasting hebben we drastisch gekozen om niet alleen naar de uitstoot van CO₂ te kijken, maar er ook voor te zorgen dat het duurder is om te rijden met wagens die veel meer fijn stof uitstoten. Denk ook aan de kilometerheffing voor vrachtwagens die we hebben ingevoerd. Dat zijn allemaal maatregelen die de Vlaamse Regering heeft genomen, juist omwille van de luchtkwaliteit.

Wat zien we? Gaandeweg de jaren stijgt de verhouding van mobiliteit, maar vooral ook van huishoudens. Daarom sensibiliseren we stap voor stap veel meer, en zullen we dat wellicht in het nieuwe actieplan ook meer doen, rond stookinstallaties in de huishoudens die voor heel wat overlast zorgen en ervoor zorgen dat er veel uitstoot is van fijn stof.

Aan het samenwerkingsakkoord zijn we volop aan het werken. Ik wil nogmaals herhalen dat de voorbije jaren de luchtkwaliteit is verbeterd, dat we de Europese grenswaarden halen, maar dat dat voor mij niet wil zeggen dat we er zijn. Daarom zal de Vlaamse Regering een nieuw fijnstofactieplan nemen, boven op de maatregelen die we de voorbije jaren al hebben genomen en waarvan ik er daarnet een aantal heb opgesomd, om zo verder te werken aan een nog betere luchtkwaliteit in Vlaanderen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik zit nog niet heel lang in uw commissie, maar ik heb wel de indruk dat u aan heel veel heel hard aan het werken bent, maar dat de resultaten toch wel uitblijven. Ik hoop dat het nieuwe luchtkwaliteitsplan er snel zal zijn en dat het ambitieus zal zijn. We moeten de zaken inderdaad in een Europese context zien, maar ook in Vlaanderen kunnen we veel doen, als we kijken naar verkeer, als we kijken naar verwarming, als we kijken naar huishoudens, als we kijken naar gewoon het vergroenen van onze steden, ...want dat doet men ook in landen waar men het voortouw neemt.

Ik vind het ontzettend jammer dat we met onze kinderen niet meer buiten durven komen, dat we ze niet met de fiets naar school willen laten gaan. We hebben dit jaar al bijna evenveel dagen gehad waarop het fijn stof piekte en er zeer nefaste overschrijdingen waren dan dat er goede dagen waren. Ik heb het opgezocht: we zitten aan in de twintig piekdagen en overschrijdingsdagen. Op die dagen zeggen we met onze loopclub dat we niet zullen gaan lopen, omdat de lucht te slecht is. Als we dat moeten doen, dan gaat het toch niet de goede weg op? Als we met onze kinderen moeten binnenblijven, als we ze met de auto naar

school brengen omdat we niet met de fiets willen gaan omdat de lucht te slecht is, dan moet er ook in Vlaanderen veel meer gebeuren. Ik denk dat het dringend is, anders krijgen we hetzelfde als met het roken. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.05 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.24 uur.*

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aansluitbaarheid op een aardgasdistributienet en tot bevestiging van de continuïteit van de sanctionering van de energieprestatieregelgeving

– 1043 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aansluitbaarheid op een aardgasdistributienet en tot bevestiging van de continuïteit van de sanctionering van de energieprestatieregelgeving.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1043/1)

– *De artikelen 1 tot en met 8 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 92, 93, 95, 98 en 102bis van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode – 1045 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot wijziging van artikel 92, 93, 95, 98 en 102bis van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): Ik wil graag opmerken dat, zoals eerder in de commissie gezegd, we er allemaal wel van overtuigd zijn dat een goede kennis van het Nederlands en het beheersen van de taal een absolute voorwaarde is om

op een harmonieuze manier te kunnen samenleven. Ik denk dat niemand in dit halfroond daaraan twijfelt. We hebben dat ook altijd op die manier gezegd.

Het is ook helemaal niets nieuws. Ook in de sociale huisvesting is die bekommernis niets nieuws. Twee legislaturen geleden werd de taalbereidheidsvoorwaarde al ingeschreven in het kaderbesluit Sociale Huur. In dat opzicht was iedereen er toen al van overtuigd dat dit wel van groot belang is.

Blijkbaar is men er niet meer van overtuigd dat dat het beste systeem zou zijn, dat het een goed systeem zou zijn om mensen toe aan te zetten. Daarom wordt hier vandaag een verplichting, een resultaatsverbintenis voorgelegd in plaats van een inspanningsverbintenis.

Ik heb het eerder gezegd: wat wij in dezen zeer jammer vinden, is dat hier eigenlijk geen enkele studie, geen enkel onderzoek, geen enkele evaluatie voorligt die zou staven dat het systeem dat vandaag wordt voorgesteld, betere resultaten zou garanderen en dat dit zou resulteren in meer mensen die het Nederlands machtig zijn dan het eerdere systeem dat in werking is.

Minister, wat dat betreft, blijven we absoluut voorstander van het stimuleren van mensen om de taal te leren, om de taal te beheersen. Maar we hadden wel graag gezien dat er vooraf eerst een evaluatie zou gebeuren. We hebben vandaag geen enkele garantie, zelfs geen enkele indicatie dat dit systeem efficiënter zou zijn dan het voorgaande.

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Voorzitter, ik zal kort het standpunt van onze fractie toelichten.

Ten eerste zijn we tevreden dat de minister van Wonen nu ook eindelijk inziet dat de huidige reglementering te vrijblijvend was en eigenlijk weinig effect heeft geressorteed. Mijn partij zegt dit al jaren. Het is dan ook een goede zaak dat ook de andere partijen tot dat inzicht zijn gekomen. Tot daar het goede nieuws.

Minder tevreden zijn we echter met de oplossing die nu naar voren wordt geschoven. Die gaat voor ons in ieder geval niet ver genoeg en zal leiden tot een nog grotere administratieve rompslomp, oneindige procedures waarvan uiteindelijk niemand beter wordt en waar onduidelijkheid en willekeur zullen zegevieren.

De minister stelt in haar toelichting zelf dat het niet beschikken over een basiskennis Nederlands problemen kan veroorzaken in de sociale wooncomplexen die te wijten zijn aan de gebrekkige communicatie tussen enerzijds de sociale huurders en de verhuurders en anderzijds tussen de sociale huurders onderling. Door de gebrekkige kennis van de taal kan men de voorschriften niet of onvoldoende naleven, omdat men ze gewoonweg niet begrijpt.

Wel, collega's, de enige juiste conclusie die daaruit kan worden getrokken, is om van de talenkennis een absolute toegangsvoorwaarde te maken. Het lijkt ons immers juist heel belangrijk dat de sociale huurders van in het prille begin verstaan wat hun rechten en plichten zijn en de voorschriften kunnen naleven. De meeste contacten tussen de huurder en de verhuurder spelen zich immers juist af in de periode vlak voor en vlak na het betrekken van een sociale woning.

De noodzakelijkheid van de talenkennis is een klare en duidelijke voorwaarde die elke kandidaat-huurder zal begrijpen en die de administratie een hele hoop ellende en werk zou besparen. Want als men het in de toelichting heeft over administratieve vereenvoudiging, dan moet u me toch eens uitleggen hoe de voorgestelde procedure in dat kader past.

Dit is dus wat ons betreft een gemiste kans. Wij blijven stellen dat sociale huurders eerst de moeite moeten doen om Nederlands te leren alvorens ze hun intrek kunnen nemen in een sociale woning. Ik denk dat dit een meer dan terechte vraag is. Het is trouwens niet zo dat van de huurders wordt gevraagd dat ze een roman kunnen schrijven. Integendeel, het laagste niveau van het Nederlands volstaat. De lat wordt dus al heel laag gelegd.

Bovendien krijgt elke vreemdeling hier vanaf dag één het recht om op kosten van de belastingbetaler Nederlands te leren. Sommigen zijn er zelfs toe verplicht via de verplichte inburgering. Als men weet dat de wachttijd voor een gemiddelde sociale woning in Vlaanderen al vlug oploopt van twee tot vier jaar, moet die termijn toch wel voldoende zijn om Nederlands te leren.

Wanneer een vreemdeling aanspraak wil maken op sociale voordelen van een gastland, waar hij in de meeste gevallen nog geen eurocent heeft bijgedragen voor de sociale voorzieningen, spreekt het toch voor zich dat hij het fatsoen heeft de taal te leren van dat gastland. Een dergelijke voorwaarde is helder, niet discriminerend, want ze geldt voor iedereen, en streeft legitieme doelstellingen na.

Bovendien zou dit pas een echte, drastische administratieve vereenvoudiging zijn in vergelijking met de voorgestelde regeling. Dergelijke maatregel zal zeker de veiligheid en de leefbaarheid in de wooncomplexen ten goede te komen. Want we moeten toch af, minister, van steeds meer sociale getto's, waar mensen weliswaar dezelfde taal spreken, maar die in steeds meer gevallen niet meer het Nederlands maar het Turks en het Arabisch is. Daar moeten we absoluut paal en perk aan stellen. Voor onze partij is het duidelijk dat de kennis van de Nederlandse taal een absolute toegangsvoorwaarde moet zijn. Voor ons kan onder geen enkel beding, behoudens medische redenen, een Nederlandsonkundige zijn intrek nemen in een sociale woning. Voor ons is het duidelijk: geen Nederlands is geen sociale woning!

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, in dezen streven wij hetzelfde doel na. Taal is een belangrijk onderdeel van integratie. Zoveel mogelijk nieuwkomers moeten zo snel mogelijk en zo goed mogelijk Nederlands leren.

Ondanks datzelfde doel hebben wij met Groen sterke kritiek op dit ontwerp van decreet en op het voorstel. We zullen het ontwerp van decreet niet goedkeuren, om volgende redenen.

Ten eerste vinden wij net zoals de Vlaamse Woonraad en Unia dat het ontwerp van decreet te kort door de bocht is. Er is geen voorafgaande studie of onderzoek gebeurd die bewijzen dat een dwingende of sanctionerende aanpak meer zoden aan de dijk gaat brengen dan een stimulerende. Er zijn vandaag volgens ons geen of onvoldoende garanties dat de taalkennisvereiste meer kans op slagen heeft dan de bereidheid van voorheen. In de commissie werd dit door meerderheidspartij Open Vld bestempeld als een symbooldossier voor de N-VA, en dat kunnen wij vanuit de hele oppositie – denk ik – alleen maar beamen

Ten tweede bevat een sanctionerende aanpak een boete tot 5000 euro. Dat vinden wij disproportioneel. Voor ons is het onaanvaardbaar dat u een groep die het financieel al lastig heeft op de huurmarkt, zo'n zware boete wilt geven. Bovendien is het nog de vraag of een systeem van GAS-boete naar GAS-boete niet zal leiden tot woononzekerheid. Ook Unia en de huurdersverenigingen hebben die vragen geopperd en aan u gericht.

Ten derde vinden wij de vooropgestelde termijn van één jaar niet realistisch. Het is een oud zeer, want ik heb het al vaak aangehaald. Voor kwetsbare doelgroepen is

één jaar een veel te beperkte periode om het Nederlands machtig te worden. Het ontwerp van decreet voorziet, zoals u de vorige keer in de commissie hebt toegelicht, wel in een aantal uitzonderingen. Zo zal een huurder die aan de hand van een medisch attest aantoonst dat hij ernstig ziek is of een mentale of fysieke handicap heeft of over beperkte cognitieve vaardigheden beschikt, een vrijstelling kunnen verkrijgen. Maar ook dat vinden wij eigenlijk contraproductief, want zo laat u mensen los die u eigenlijk met meer tijd wel zou kunnen meekrijgen.

Een concreet voorbeeld dat we ook in de commissie hebben aangehaald, is het voorbeeld van een huurder met een diepe depressie. Met het ontwerp van decreet dat vandaag voorligt, krijgt deze persoon een vrijstelling. Dat is in het kader van deze taalkennis vereist en met amper een jaar tijd noodzakelijk, iemand met een diepe depressie kan in een jaar tijd geen Nederlands kennen, maar het is ontzettend jammer, want ik weet uit ervaring dat men zulke mensen gerust kan meenemen en perfect kan begeleiden bij hun integratie. Ze kunnen wel Nederlands leren, met de nodige omkadering en tijd. Maar dat kan dus niet in één jaar, met de dreiging van een taalboete van 5.000 euro boven het hoofd.

Besluit: voor Groen is het ontwerp van decreet een gemiste kans. Het is een stap achteruit. Het is symboolpolitiek die voor de nieuwkomers nefast zal zijn. Groen zal dus met overtuiging tegenstemmen.

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

Björn Anseeuw (N-VA): Voorzitter, collega's, dit ontwerp van decreet wijzigt de taalvoorwaarden in de sociale huursector. Van een inspanningsverbintenis gaan we naar een resultaatsverbintenis, mét respect voor het recht op wonen. We doen dat omdat het samenleven in sociale woonwijken allesbehalve vanzelfsprekend is. Vaak is het zelfs problematisch, en een van de belangrijke redenen is de onoverkomelijke taalbarrière tussen bewoners. Voorts is het zo dat in een sociale woonwijk mensen dichter op elkaar wonen dan op andere plaatsen. Het is dan ook logisch dat we de taalvoorwaarden verstrengen en vragen dat iedereen die een sociale woning huurt, ook een mondje Nederlands praat. Dit is geen heksenjacht op wie het Nederlands niet kan leren, bijvoorbeeld om medische redenen. Voor ons is het belangrijk dat er een stok achter de deur staat voor wie niet wil. Ik vind het dan vreemd dat er kritiek komt op het feit dat er boetes kunnen worden uitgeschreven. Het boetesysteem bestaat al meer dan tien jaar. Op dat punt verandert er dus niets.

Voorts wekt men de indruk dat er boetes tot 5.000 euro worden opgelegd. Dat is nog nooit gebeurd. Gemiddeld bedragen die boetes tweemaal een maandhuur. Men vreest dat boetes de woonzekerheid in het gedrang zullen brengen. Men is niet verplicht om het zover te drijven dat men een boete krijgt. Men kan die boete pas krijgen zodra men er zelf voor heeft gekozen om niet de inspanning te leveren om het resultaat te bereiken dat men moet bereiken. Wie een boete krijgt, heeft dat aan een persoonlijke keuze te danken. Men moet dan niet het grote slachtoffer gaan uithangen en zeggen dat de woonzekerheid in het gedrang komt. Wat ons betreft, is de aanscherping van de taalvoorwaarde een logische zaak. Samenleven in sociale woonwijken is bijzonder belangrijk. Bij een verhaal van rechten – in dit geval sociaal wonen en het recht op wonen in het algemeen – komen, wat ons betreft, ook plichten kijken.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, collega's, in tegenstelling tot sommige sprekers vind ik dit een goed ontwerp van decreet. In plaats van een inspanningsverbintenis gaan we naar een resultaatsverbintenis. Vroeger moest men gewoon een verklaring ondertekenen waarin men zei dat men bereid was om Nederlands te leren. Daar bleef het bij. Nu wordt men verplicht om resultaten te

boeken. Dat is goed voor onze samenleving, maar ook voor alle mensen van allochtone afkomst die voor zichzelf en hun kinderen in onze samenleving een plaats willen verwerven. Een mondje Nederlands praten in ruil voor een sociale woning, is echt niet te veel gevraagd. Dat past in het verhaal van rechten én plichten. Mevrouw Hostekint, er is wel degelijk onderzoek verricht. De directeur van de Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen (VVH) zegt dat u – en ook anderen – ijverig hebt gezocht naar de onderzoeksresultaten. Het verbaast me echt wel dat zowel sp.a als Groen er tegen is dat mensen die een sociale woning bewonen, een mondje Nederlands moeten kunnen praten. Nederlands spreken is echt belangrijk, en de heren D'haeseleer en Anseeuw hebben dat ook gezegd. Dat is nodig om leefbaarheidsproblemen te kunnen aanpakken. De Raad van State was ook erg positief.

Ik besluit. Een: er is wel degelijk onderzoek verricht. Twee: de Raad van State was erg positief.

Mijnheer D'haeseleer, als u zegt dat men eerst moet bewijzen dat men Nederlands kent vooraleer men een sociale woning toegekend krijgt: daar hebben we in de commissie uren over gedebatteerd. Er is zoiets als een Grondwet. Artikel 13 van de Grondwet zegt dat er een recht is op wonen. U weet dat we dat niet kunnen. Wij proberen wel heel streng te zijn, en we zijn al heel streng, maar rechtvaardig.

Mevrouw Moerenhout, die boetes waar u op wijst, staan al heel lang, al tien jaar in de Wooncode. Ze zijn niet nieuw. Wij vragen een A1-niveau. Dat is redelijk laag, het is aan je buurman of buurvrouw kunnen vragen: wanneer moet ik mijn vuilniszak buiten zetten? Wanneer komt de vuilkar langs? We vragen echt niet om een roman van Tom Lanoye of van Hugo Claus, godbetert, te kunnen lezen. Neen, wij vragen alleen te kunnen communiceren met de buurtbewoners. Het is belangrijk om dat te stipuleren.

Dit is geen symboolpolitiek zoals sommigen hier beweren, integendeel. Het is een politiek die rekening houdt met de actuele omstandigheden. Het is in het huidige klimaat absoluut nodig met alle mensen van gelijk welke achtergrond en gelijk welke origine, mee te kunnen functioneren in onze maatschappij, niet alleen in het belang van henzelf, maar ook in het belang van hun kinderen. We vragen dat ze een mondje Nederlands kunnen praten. Als de Vlaamse overheid iets geeft, zijnde een sociale woning, dan vragen wij ook een klein beetje in ruil, zijnde een mondje Nederlands kunnen praten. Ik vind dat absoluut niet veel gevraagd. Ik hoop dat dit door een volledige meerderheid – wat niet zal gebeuren, maar in elk geval dan toch met een goede meerderheid – zal worden goedgekeurd.

Michèle Hostekint (sp.a): Minister, ik wil even corrigeren wat u hier zegt. We zijn helemaal niet tegen het feit dat mensen Nederlands zouden leren of dat men aan mensen zou vragen dat ze Nederlands leren. Ik ben begonnen met te zeggen dat het wel heel belangrijk is dat men de taal beheerst om op een harmonieuze manier te kunnen samenleven. Er werd ook aan mensen gevraagd om minstens die bereidheid te tonen. Er was vandaag al een stimulerend beleid, waar mensen die bereidheid moesten aantonen op het moment dat ze een sociale woning wilden huren. We hebben gezegd dat we daar zeker voorstander van zijn, dat we zo'n stimulerend beleid toejuichen. Wij vinden dat dat nodig is, dat daar nog meer op moet worden ingezet. De kritiek die u hier uit, is dus niet terecht.

Bovendien hebben we ons onthouden in de commissie, en we zullen dat vandaag ook doen. Wij stemmen hier dus helemaal niet tegen. Minister, u zegt dat er wel degelijk een onderzoek is gebeurd. Ja, er is een bevraging gebeurd door de VVH, en ik ben ijverig op zoek geweest naar de resultaten. Dat is ook mijn plicht als volksvertegenwoordiger, en zeker als oppositieparlementslid. Het zou natuurlijk

gemakkelijker zijn dat, als u in een memorie verwijst naar een onderzoek of een bevraging, we dat dan ook gemakkelijker zouden terugvinden, dat we zelf niet moeten jagen achter die informatie. Nu, ik ontzie me dat niet, het is mijn taak om dat te doen en ik heb dat ook gedaan. Maar het is natuurlijk nog iets anders dan een evaluatie.

Ik ga ervan uit dat beleid het best doordacht gebeurt, dat het best gebeurt op basis van feiten, op basis van cijfers waarmee men een en ander kan staven. Ik vind het oprecht jammer dat als we een systeem hebben van taalbereidheid, dit vandaag niet is geëvalueerd alvorens over te schakelen naar een ander systeem. We hebben vandaag geen enkele garantie, we hebben zelfs geen enkele indicatie dat dit systeem dat u vandaag voorlegt, beter zou werken dan de taalbereidheidsvoorwaarde die al was ingeschreven in het kaderbesluit Sociale Huur.

An Moerenhout (Groen): Minister, even ter aanvulling. Ook ik ben mijn betoog begonnen met te zeggen dat we wel degelijk dezelfde doelstelling nastreven. Ik denk dat u dat ook wel weet van onze partij. We willen dat nieuwkomers-sociale huurders zo goed mogelijk Nederlands spreken. Dat is ons doel. Dat is al een aantal jaren de kern van mijn betoog.

Wij denken niet dat dat objectief met dit ontwerp van decreet zal worden gehaald, net door die sanctionerende aanpak, de disproportionele boete en amper een periode van een jaar. Dat heb ik zopas uitgelegd. Om die redenen zijn we ervan overtuigd dat uw voorstel contraproductief is. Het is net door onze bezorgdheid dat we ons zo sterk in dit debat mengen.

Daarop aansluitend zou ik willen zeggen dat we uiteraard de komende jaren heel nauwlettend zullen volgen wat de gevolgen zijn van dit ontwerp van decreet op het terrein. Ik wil u ook vragen om kandidaat-huurders, wanneer dit ontwerp van decreet van kracht wordt, zo snel mogelijk volledig in te lichten, want de gevolgen zullen sterk voelbaar zijn en daar moet zo goed, zo snel en zo omzichtig mogelijk mee worden omgesprongen.

Björn Anseeuw (N-VA): Collega Moerenhout, ik begrijp eigenlijk niet waarom u zo'n probleem hebt met het boetesysteem. Dat bestaat ten eerste inderdaad al tien jaar, en ten tweede is er ook een stok achter de deur nodig voor zij die niet willen. Ik heb dat heel duidelijk gesteld, niet alleen vandaag, maar ook bij de vorige gelegenheden toen we daarover hebben gedebatteerd. Dat lijkt me niet meer dan logisch.

Ik maak een vergelijking. Stel dat iemand een flink stuk te snel rijdt op de weg, en die krijgt een boete opgelegd, dan vinden we dat allemaal normaal, want hij heeft er zelf voor gekozen om veel te snel te rijden. Als het gevolg van die boete is dat hij geen benzine meer kan kopen om nog verder te rijden met zijn auto, dan is hij niet het slachtoffer van het systeem: hij heeft er zelf voor gekozen. Wel, ook hier wordt niemand verplicht om onmiddellijk een boete te betalen. De boete zal alleen maar het gevolg zijn van de eigen, persoonlijke keuze om niet te voldoen aan een voorwaarde waaraan je wel kunt voldoen.

Dus, mensen die een boete opgelegd krijgen, zijn hier niet het slachtoffer. Neen, dat zijn net degenen die kwaadwillig zijn, en daarvoor heb je een stok achter de deur nodig. In elk ander geval vindt u dat allemaal logisch dat er een stok achter de deur moet zijn, en in dit geval is dat blijkbaar een taboe. Ik begrijp echt niet waarom.

Minister Liesbeth Homans: Ik begrijp de negatieve commentaar op dit ontwerp van decreet eigenlijk absoluut niet. Hoe ging het er in het verleden aan toe? Men moest gewoon een verklaring ondertekenen dat men bereid was om Nederlands te leren, en daar stopte het. Men moest niets bewijzen en dergelijke

meer. Die boetes, zoals de heer Anseeuw ook terecht zegt, bestaan al tien jaar. Die staan al tien jaar ingeschreven in de Wooncode. Dat is niet nieuw.

Mevrouw Hostekint, we hebben absoluut geen evaluatie nodig om aan de mensen te vragen een mondje Nederlands te spreken. We zitten met de vluchtelingen-crisis. We zitten met de asielcrisis. We zitten met een multiculturele samenleving, waarvan we allemaal het beste willen maken. We leggen verplichtingen op met betrekking tot het spreken van de Nederlandse taal, voor zichzelf, om werk te vinden, voor de kinderen, opdat die goede resultaten zouden boeken op school en dergelijke meer. Dan vind ik het een zeer vreemde redenering van Groen en sp.a om het daar niet mee eens te zijn. Mevrouw Moerenhout, ik wil nogmaals benadrukken dat het boetesysteem al tien jaar bestaat.

Geachte leden, ik denk dat dit absoluut een verbetering is. We gaan van inspanning naar resultaat. Men zal nu na één jaar resultaat moeten boeken en kunnen en moeten aantonen dat men in ruil voor een sociale woning bereid is om ook iets terug te doen voor de Vlaamse overheid die iets heeft gegeven, zijnde een mondje Nederlands kunnen spreken.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1045/1)

– De artikelen 1 tot en met 8 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van de rol van de lokale adviescommissie in het kader van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water en van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudenetten – 1056 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van de rol van de lokale adviescommissie in het kader van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water en van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudenetten.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, iedereen heeft het verslag kunnen lezen, maar ik wil toch kort even iets zeggen. Wij zullen dit ontwerp van decreet steunen. Waarom gaan we dat steunen? Het huidige aandeel van aansluitingen op warmte- of koudenetten door huishoudens en bedrijven is nog steeds lager dan 1 procent. Dat is dus een heel laag cijfer, veel lager dan in een aantal andere landen, die het op het vlak van klimaat en energie beter doen dan Vlaanderen.

Heel wat steden en gemeenten zijn daarmee bezig. Er zullen zeker nog heel wat koude- en warmtenetten volgen. Het is belangrijk dat de regelgeving wordt aangepast, om die koude- en warmtenetten alle kansen te geven. Wij zijn dus van mening dat een aantal zaken goed moeten worden geregeld. Maar we moeten niet alles tegelijk regelen omdat je op die manier bepaalde middelen gaat fnuiken. Dat kunnen we hier wel missen als kiespijn. Ik denk dat deze regelgeving ook weer aan verandering onderhevig zal zijn de komende jaren. We willen daar natuurlijk graag aan meewerken.

De Vlaamse overheid moet dit omarmen. Dit is des te belangrijker omdat dergelijke netten de inzet van hernieuwbare energie en het gebruik van restwarmte faciliteren. Daarmee draagt dit bij tot de klimaatdoelstellingen, wat sowieso niet zo gemakkelijk en evident zal zijn. We steunen alles wat daartoe bijdraagt. Daar moet zeker ook een tand worden bijgestoken.

Het decreet regelt een aantal zaken, zoals de openbaredienstverplichtingen. Wij blijven ons vragen stellen over de prijs. Maar ik heb begrepen dat dat vooral een federale bevoegdheid is. Momenteel zijn de meeste Vlamingen het gewoon om een individuele verwarmingsinstallatie te hebben. Als ze zouden moeten overgaan tot een collectievere vorm, zou dat een zekere gedragsverandering met zich meebrengen. Dan moet die prijs dus zeker beter zijn.

Wij stellen ons ook vragen bij het verplichte karakter van de aansluiting. Dat zit nu niet in het decreet. We pleiten ervoor om dat wel verplichtend te maken.

Ondanks het feit dat er een aantal zaken in zitten die ons niet 100 procent aanstaan, zullen wij dit toch steunen omdat iedere stap vooruit in de ontwikkeling van warmte- en koudenetten belangrijk is.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil eerst en vooral de diensten en de verslaggevers bedanken voor het feit dat men dit ontwerp van decreet versneld naar de plenaire vergadering heeft gebracht. Dat is belangrijk, want we zitten met warmtenetten die al uitgebouwd zijn, zoals ECLUSE. Maar er zijn ook warmtenetten die in de toekomst, bijvoorbeeld in de gemeente Dessel, sowieso ook ter sprake zullen komen. Daarom is het goed dat er een regulerend decretaal kader is, dat dan later met ministeriële besluiten moet worden aangevuld. Daarom waren wij zeer sterk vragende partij om dit heel snel te regelen.

Er zit nog een artikel in, dat niets met warmte- of koudenetten te maken heeft, maar dat toch zeer belangrijk is voor zonnepanelen op grote daken of grote installaties. Het 36 maanden wachten wordt nu geschrapt. Hiermee kunnen we vooral ook uitvoering geven aan datgene waarover we in de commissie al maanden spreken om warmtenetten een duidelijk decretaal kader te kunnen geven. Dat is nodig voor de gebruikers en voor diegenen die zich daarop aansluiten als producenten.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): Minister, wij zijn absolute believers van de warmtenetten. We zijn dus zeer tevreden dat hier een kader wordt voorgelegd dat het juridische vacuüm dicht waarin we ons vandaag bevinden en dat dreigde de bestaande initiatieven en de vandaag al bestaande warmtenetten af te remmen. Dat wordt hiermee deels opgelost.

Het is een goede zaak dat hiermee ook de sociale openbaredienstverplichtingen, de wanbetalersbeschermingen tegen afsluiting, worden geregeld. Ook de rol die u de VREG toedicht, in weerwil van het advies van de Raad van State, kunnen we

ondersteunen. Het lijkt ons evident dat we hier wat is geregeld voor de gas- en elektriciteitsmarkt, doortrekken naar de warmtenetten. Maar het lijkt ons ook zeer evident – en ik hoop dat u daar snel werk van maakt – dat u de consequenties en de impact van die bijkomende taken op de werking van de VREG zeer snel in kaart brengt en dat u daar ook het passende gevolg aan zult geven.

Wat ons in dit kader wel bezorgd maakt – en ik heb dat ook in de commissie gezegd – is het element van de prijssetting, de tarifiering en de facturering. Dat is een heel belangrijk element. U wilt met het ontwerp van decreet naar eigen zeggen ook het draagvlak voor warmtenetten vergroten. Dan denk ik dat het net de prijs is die, eerder dan de bekendheid van warmtenetten, het draagvlak al dan niet zal vergroten.

Ik denk dat de prijs en de tarieven de cruciale factor zullen zijn in het al dan niet succesvol zijn van de warmtenetten en het al dan niet verder kunnen uitrollen van die warmtenetten. Als we dat maatschappelijke draagvlak voor de warmtenetten inderdaad willen versterken en vergroten, dan zal de bezorgdheid die we met zijn allen delen rond het klimaat, niet volstaan. Mensen zullen naar hun facturen kijken. Mensen zullen naar hun portemonnee kijken. En dat zal zijn wat hen al dan niet over de streep zal trekken, vooral ook omdat men niet de vrijheid heeft om een leverancier te kiezen en men ook niet zomaar van leverancier kan veranderen.

We hebben in het verleden altijd het niet-meer-dan-anders-principe naar voren geschoven. Het is jammer dat dat in dit ontwerp van decreet niet meer aan bod komt. Niettemin, minister, vinden wij het belangrijk dat er met dit ontwerp eindelijk een basis is en dat het juridische vacuüm, dat vandaag die initiatieven dreigde af te remmen, is weggewerkt. Er is nog heel wat werk aan de winkel op het vlak van regulering en het faciliteren van de warmtenetten, als we ervoor willen zorgen dat die warmtenetten inderdaad een echte doorbraak kunnen kennen. Maar omdat we willen dat het vooruitgaat, omdat we elke stap die u in deze zet, van ganser harte toejuichen, en omdat we hopen dat u snel verdere stappen zult zetten, zullen we dit ontwerp van decreet steunen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Voorzitter, collega's, het is inderdaad zo dat wij hier een belangrijke stap vooruit zetten in het decretale kader voor warmtenetten en dat dat zeker in het kader van ons energieplan en onze doelstellingen voor hernieuwbare energie een heel belangrijk element is. Door de uitbouw van warmte- of koudnetten komen we tegemoet aan het 20-20-20-kader binnen Europa. U weet wat dat betekent: 20 procent vermindering van de broeikasgasemissies, 20 procent energie-efficiëntie en 20 procent aandeel hernieuwbare energiebronnen.

Ik begrijp dat er wat ongerustheid is over het niet-meer-dan-anders-principe. Het klopt dat er in Nederland een niet-meer-dan-anders-principe vastgelegd is, een maximumprijs voor de warmte. De discussie over hoe die berekend zou moeten worden, heeft een slordige vijftien jaar geduurd. En uiteindelijk is het principe danig afgezwakt. Men betaalt nu elk jaar een maximumprijs voor warmte. Desalniettemin kan de leverancier zijn warmtetarief tussentijds veranderen.

Maar zelfs al zouden we dat willen, wij kunnen het niet. Vlaanderen heeft geen bevoegdheid voor de tarieven van warmte, dus ook niet voor sociale tarieven, zoals u weet. In Vlaanderen is elke leverancier dus vrij om zijn eigen tarief te bepalen. Ik heb u gezegd, mevrouw Hostekint, dat hij zijn prijs toch schappelijk zal moeten houden, om concurrentieel te blijven met andere alternatieven. Dus de facto zul je toch naar een niet-meer-dan-anders-principe evolueren. Ik blijf erbij dat de markt zal zorgen voor 'niet meer dan anders'. Een warmteleverancier die hoge prijzen zal vragen, zal ook geen zaken doen.

Als er vaste prijzen opgelegd worden, zorgt dat voor een ontwrichting van de markt. U begrijpt dat ik dat absoluut niet wens. Want gratis bestaat niet, en vroeg of laat krijgt iemand anders toch de rekening gepresenteerd. Ik denk dat het verstandiger is om niet regulerend op te treden.

Ik denk dat een verplichte aansluiting ook niet wenselijk is, want dan zou ik al garanties over de prijs moeten kunnen geven op lange termijn, en dat kan nu absoluut nog niet.

Johan Danen (Groen): Wij zullen dit ontwerp van decreet inderdaad steunen, maar rond de prijszetting heeft Vlaanderen weinig te zeggen, dus ik ga er ook heel kort over zijn. Maar ik wil toch voor de duidelijkheid en voor het verslag zeggen dat wij het niet-meer-dan-anders-principe ook ondersteunen en dat wij op dat vlak ook niet willen toegeven, omdat wij er niet in geloven dat warmtenetten kansen zullen krijgen als je die prijszetting niet goed gaat reguleren. Want stel je eens voor dat je een hele wijk gaat aansluiten op zo'n warmtenet. Iedereen is aangesloten, en de jaren erna laat de leverancier de prijs elk jaar opnieuw met 5 procent stijgen. Mensen gaan dan niet ineens plotsklaps naar individuele verwarmingstoestellen overgaan. Ze gaan een tijdje bij die leverancier blijven. En dan krijg je een heel slordige manier van werken. Ik denk dus toch dat er op dat vlak nog heel wat gewerkt moet worden om dat goed te krijgen. Maar ik heb begrepen dat dit aspect zelf geen voorwerp van dit ontwerp van decreet uitmaakt. Daarom zullen wij het wel steunen, omdat wij ons wel kunnen vinden in de zaken die er wel voorwerp van uitmaken.

Andries Gryffroy (N-VA): De heer Danen heeft die opmerking ook gemaakt in de commissie. Ik heb toen ook geantwoord wat de principes zijn op de markt van warmtenetten. Elk contract met warmtenetten gaat ervan uit dat de kostprijs die men aanrekent voor een megawattuur warmte lager moet zijn dan een megawattuur gas. In alle contracten zult u dat terugvinden. Als de gasprijs naar omlaag gaat, dan gaat de prijs voor een megawattuur warmte ook naar omlaag. Stijgt de gasprijs, dan stijgt ook de prijs voor warmte. Ik denk dat het systeem dat Roeselare toepast ook zo is. Ik heb trouwens verwezen naar het voorbeeld van dit Vlaams Parlement. Er staat hier een warmte-kratchkoppelingsinstallatie, gebouwd door Sibelgas, die de warmte verkoopt op de collector van de verwarmingsinstallatie van het Vlaams Parlement. De prijzen daarvoor zijn contractueel afgesproken en liggen 10 procent lager dan de gasprijs. Dat is standaard zo. Je moet niet proberen mensen daar bang over te maken. Het federale niveau moet wel beslissen wat de sociale tarieven zijn voor warmtenetten. Maar dat warmtenetten gebruik zouden kunnen maken van prijzen die elk jaar 5 procent stijgen, is niet marktconform.

Johan Danen (Groen): Ik denk niet dat ik aan bangmakerij doe. Het gaat er net om dat ik zie dat in een sterk gereguleerde markt zoals de elektriciteitsmarkt en de gasmarkt heel wat leveranciers daar de kantjes van af lopen, wat wettelijk kan. Ik vrees dat als je de prijs rond warmtenetten niet goed reguleert, dit nog meer het geval zal zijn. Ik blijf daar aandacht voor vragen, en ik blijf me daar zorgen over maken. Ik hoop dat het federale niveau dat wel goed reguleert, zodat we hier geen ongelukken krijgen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 1056/3)

– De artikelen 1 tot en met 31 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Jelle Engelbosch, Katrien Partyka, Mercedes Van Volcem, Marc Hendrickx, Valerie Taeldeman en Björn Anseeuw houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat het verbeteren van de brandveiligheid door het algemeen invoeren van optische rookmelders voor woningen betreft – 989 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Jelle Engelbosch, Katrien Partyka, Mercedes Van Volcem, Marc Hendrickx, Valerie Taeldeman en Björn Anseeuw houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat het verbeteren van de brandveiligheid door het algemeen invoeren van optische rookmelders voor woningen betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Vlaanderen is één van de slechtst scorende regio's in Europa wat betreft de brandveiligheid van woningen. Het is onomstotelijk bewezen dat rookmelders vooral 's nachts levens redden door mensen tijdig te wekken, waardoor ze kunnen vluchten voor de brand. Het risico op een dodelijke brand wordt op die manier met maar liefst de helft verminderd.

Men kan misschien denken dat het hier jaarlijks gaat om een miniem aantal slachtoffers. Welnu, de voorbije twee jaar is het dodental door woningbranden dubbel zo hoog als het aantal minderjarige verkeersslachtoffers.

Een bijkomend argument voor de algemene verplichting is dat de huidige wetgeving omtrent rookmelders vandaag soms wel als complex wordt ervaren. Meer dan 60 procent van de woningen in Vlaanderen valt buiten deze verplichting. We willen die complexiteit wegwerken en gaan voor een algemene verplichting van rookmelders. Eén duidelijk algemene regeling zal tegelijkertijd ook de sensibilisering vergemakkelijken.

De voornaamste kritiek op dit voorstel van decreet is dat de controle op de naleving ervan moeilijk uit te voeren is. Hiermee ga ik maar gedeeltelijk akkoord. Het decreet zal worden ingeschreven in de Vlaamse Wooncode, waardoor het mogelijk wordt om de handhavingsregels ervan van toepassing te maken. De Vlaamse Regering kan hierin haar prioriteiten voor controle naar voren schuiven. Het moet en het kan niet de bedoeling zijn om een heksenjacht te houden op eigenaars die nog geen rookmelder zouden hebben geplaatst. Ook vandaag is er geen controle dat de rookmelder geplaatst is bij nieuwbouw of bij een renovatie. Ik heb er alle vertrouwen in dat de overgrote meerderheid van de Vlamingen de regelgeving ook gewoon uitvoert.

Er is ook een verantwoordelijkheid voor de gemeenten. De gemeenten zijn als trekkers van het lokale woonbeleid een belangrijke speler in de handhaving. Ik hoop alvast dat ze mee de hand aan de ploeg zullen slaan om deze verplichting mee uit te rollen en vooral ook te sensibiliseren. Heel wat collega's hier hebben ook een lokaal mandaat. Ik zou dus ook willen oproepen om mee de schouders te zetten onder lokale sensibiliseringscampagnes. Het brandveilig maken van onze

woningen omvat een breed maatschappelijk engagement waar iedereen zijn steentje toe kan bijdragen.

Tot slot wil ik de mede-indieners bedanken voor het voorbereidende traject en het aanbrengen van inzichten en aandachtspunten. Ik bedank ook alle collega's in de commissie die unaniem hun steun hebben gegeven aan dit voorstel van decreet. (*Applaus*)

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 989/1)

– *De artikelen 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aansluitbaarheid op een aardgasdistributienet en tot bevestiging van de continuïteit van de sanctionering van de energieprestatieregelgeving

– 1043 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

95 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET tot wijziging van artikel 92, 93, 95, 98 en 102bis van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
– 1045 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
69 leden hebben ja geantwoord;
9 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 20 december 1996 tot regeling van de rol van de lokale adviescommissie in het kader van het recht op minimumlevering van elektriciteit, gas en water en van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudenetten – 1056 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Jelle Engelbosch, Katrien Partyka, Mercedes Van Volcem, Marc Hendrickx, Valerie Taeldeman en Björn Anseeuw houdende wijziging van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode, wat het verbeteren van de brandveiligheid door het algemeen invoeren van optische rookmelders voor woningen betreft – 989 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

HULDE

De voorzitter: Collega's, dames en heren, graag had ik ook nog even uw aandacht voor een afscheidswoord.

Door een verschuiving binnen de Federale Regering zal Elke Sleurs van rechtswege opnieuw haar mandaat als Vlaams volksvertegenwoordiger opnemen. Wij zijn nog niet honderd procent zeker of zij al bij onze volgende plenaire vergadering, namelijk op 8 maart, onder ons zal vertoeven. In elk geval zal zij opnieuw de taak opnemen die tijdens haar afwezigheid door haar opvolgster, Caroline Croo, werd vervuld.

Beste Caroline, het klinkt misschien al wat voorbarig en het komt misschien wat cynisch over als ik u nu een afscheidswoord voorlees, maar het zou anderzijds doodzonde zijn als ik dat nu niet doe en daartoe niet meer de kans krijg.

Zoals gezegd hebt u uw plaats in dit halfroond hier ingenomen als opvolgster van Elke Sleurs, en dat gebeurde op 15 oktober 2015. In anderhalf jaar hebt u uw ervaring en expertise als tandarts hier ten volle weten te benutten in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Ik herinner me dat u een van de ijveraars was toen hier in dit Vlaams Parlement op 11 oktober de petitie werd overhandigd aan minister Vandeuren voor een automatische neonatale screening op mucoviscidose. U zette zich in voor vaccinatieprogramma's, voor de erkenning van zorgberoepen en voor kwalitatieve zorgverlening in de taal van de patiënt.

Maar het sterkst was uw resolutie over preventieve mondzorg, die in november 2016 bijna unaniem werd goedgekeurd door dit hele parlement. Het gebeurt niet vaak dat een initiatief van een individuele volksvertegenwoordiger zo snel zo goed als kamerbreed wordt ondersteund. Daarvoor verdient u alle lof, beste Caroline. Het is dan ook met spijt in het hart dat we u hier zien vertrekken naar Melle.

Op dit moment ervaart u wellicht dat politiek een harde stiel is, een job vol onzekerheid. Toch hoop ik dat u, na deze plotse wending, in uw thuishaven Melle politiek actief zult blijven, naar ik hoor samen met uw man Erwin, en dat u daar verder zult werken aan hetgeen u zo hoog in het vaandel draagt: de zorg voor de mensen.

Collega's, wij danken Caroline voor haar inzet en wij wensen haar het beste in haar verdere loopbaan. *(Applaus)*

Caroline Croo (N-VA): Jan, intussen weet je dat spreken niet echt mijn ding is. Ik ben een wetenschapsmens. Maar toch wil ik iedereen danken voor de periode die ik hier heb meegemaakt. Het was heel leerrijk. Maar wees gerust, ik kom terug, dat is zeker. *(Applaus)*

De voorzitter: Als alle tussenkomsten zo lang zouden duren, zouden we veel vroeger kunnen eindigen.

Caroline Croo (N-VA): Nu gaan we ons eerst toespitsen op de gemeenteraadsverkiezingen in Melle, waar ik inderdaad mijn echtgenoot, die schepen is, en de andere mensen die opkomen, dik ga ondersteunen. En misschien kom ik wel opnieuw op voor de provincie, waar ik ook een heel goede score haalde. En wanneer Elke ooit schepen wordt, kom ik misschien wel terug. Never say never. *(Applaus)*

De voorzitter: Dank u wel.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 8 maart 2017 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een behouden thuiskomst.

– De vergadering wordt gesloten om 18.11 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Valerie Taeldeman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Axel Ronse, Bart Somers, Paul Van Miert: ambtsverplichtingen;

An Christiaens, Danielle Godderis-T'Jonck, Stefaan Sintobin, Ann Soete, Martine Taelman, Bart Van Malderen, Johan Verstreken: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Jenne De Potter

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter

Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Valerie Taeldeman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Willy Segers, Nadia Sminate, Valerie Taeldeman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Bart Caron, Johan Danen, An Moerenhout, Ingrid Pira, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien

ONTHOUDINGEN:

Rob Beenders, Jan Bertels, Guy D'haeseleer, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Bert Moyaers, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tom Van Grieken, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans,

An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Valerie Taeldeman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Valerie Taeldeman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Daniëlle Vanwesenbeeck, Sabine Vermeulen, Peter Wouters, Herman Wynants